

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

En aktionsforskningsstudie om hur bokläsning kan främja språkutveckling i en flerspråkig barngrupp

Namn: Rola Yayo,
Raffaella Tommasi, Jeanette Wnuk

Program: Förskolläraryrket, för
studenter med yrkeserfarenhet inom
förskola/förskoleklass

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXV2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT 2023
Handledare: Rauni Karlsson
Examinator: Agneta Simeonsdotter Svensson

Nyckelord: förskola, flerspråkighet, bokläsning, boksamtal, strategier, aktionsforskning, reflektionssamtal

Abstract

Syftet med vår studie är att stärka arbetet kring språkutveckling i relation till flerspråkighet genom att använda bokläsning som arbetssätt. Eftersom pedagogerna saknar tydliga rutiner kring bokläsning samt att det är oklart med vilket syfte man läser, valde vi därför detta område som ett utvecklingsområde i våra verksamheter. För att förstå den egna praktiken använde vi oss av en kvalitativ metod med aktionsforskning som ansats. Genom en aktionsforskningsstudie och utifrån den sociokulturella teorin som en teoretisk utgångspunkt ville vi besvara följande två frågeställningar: Vilka gynnsamma strategier framträder i bokläsningssituationerna? Hur agerar förskollärarna för att fånga upp barnens uttryck? Vi använde observationer, fältanteckningar, ljudinspelningar samt pedagogiska samtal som datainsamlingsmetoder. Tidigare forskning visar att bokläsning är betydelsefull och har positiva effekter på barns språkutveckling och bidrar till ett ökat ordförråd, särskilt när det gäller barn som inte har svenska som modersmål. Resultatet skrivs fram i form av fallbeskrivningar. Resultatet visar att förskollärarnas strategier i form av planering av boksamtal, bokval, öppna frågor, rekvisita, miljön samt gruppindelning är viktiga när det gäller barns språkutveckling. Men även att förskollärarnas förhållningsätt under boksamtalet är också en viktig aspekt som hjälper att fånga barnens intresse och engagemang. Detta visades på genom att samtliga förskollärare använde sig av olika tonlägen, upprepningar samt kroppsuttryck och ansiktsmimik.

Förord

Vi vill tacka alla som har bidragit till detta arbete. Ett särskilt tack riktas till alla pedagoger och barn som har deltagit i projektet. Det har varit mycket lärorikt att undersöka detta ämne. Vi vill också tacka vår handledare Rauni Karlsson som har stöttat oss under hela processen.

Vi hoppas att vårt arbete ska bidra till fördjupade kunskaper kring hur man kan arbeta med bokläsning som ett sätt att främja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn men också hos barn som har svenska som modersmål.

Göteborg, maj 2023

Innehållsförteckning

Förord	
Innehållsförteckning	
1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
2. Bakgrund	2
2.1. Styrdokument	2
2.2. Tidigare forskning	3
2.2.1. Bokläsningens betydelse för språkutveckling.....	3
2.2.2. Boksamtal som en gynnsam strategi	4
3. Teoretisk utgångspunkt	5
3.1. Scaffolding:	5
3.2. Proximal utvecklingszon:	6
3.3. Mediering:	6
4. Metod	6
4.1. Urval och avgränsningar	6
4.2. Datainsamling	7
4.2.1 Observationer	7
4.2.2 Loggbok	7
4.2.3 Reflektionssamtal.....	7
4.2.4 Ljudinspelning och transkribering	8
4.3. Analysmetod	8
4.4. Validitet, Reliabilitet och Generaliserbarhet	9
4.5. Etiska överväganden	9
4.6. Aktionsforskningsprocessen	10
5. Resultat	11
5.1. Fallbeskrivningar.....	11
5.1.1. Fallbeskrivning: Förskola 1	11
5.1.1.1. Aktion 1.....	11
5.1.1.2. Reflektionssamtal 1	12
5.1.1.3. Aktion 2.....	12
5.1.1.4. Reflektionssamtal 2	13
5.1.2. Fallbeskrivning: Förskola 2	13

5.1.2.1 Aktion 1	13
5.1.2.2. Reflektionssamtal 1	14
5.1.2.3. Aktion 2	14
5.1.2.4. Reflektionssamtal 2.....	14
5.1.3. Fallbeskrivning: Förskola 3	15
5.1.3.1 Aktion 1	15
5.1.3.2 Reflektionssamtal 1	16
5.1.3.3. Aktion 2	17
5.1.3.4. Reflektionssamtal 2.....	17
5.2. Sammanfattande resultat	17
5.2.1. Förskollärarnas strategier i boksamtalssituationerna	18
5.2.1.1. Planering som grund till boksamtal	18
5.2.1.2 Öppna frågor	18
5.2.1.3 Bokval	18
5.2.1.4 Miljön	18
5.2.1.5 Gruppindelning.....	19
5.2.1.6 Rekvisita.....	19
5.2.2. Förskollärarnas uppmärksammar barnens uttryck under bokläsning.....	19
5.2.2.1. Barnen är aktiva under bokläsningen	19
5.2.2.2. Förskolläraren fångar barnens intresse	20
6. Avslutande diskussion.....	20
6.1. Resultatdiskussion.....	21
6.1.1 Förskollärarnas förhållningssätt under bokläsning med boksamtal som språkutvecklande metod.....	21
6.1.2. Stöttande strategier under boksamtal	23
6.2. Metoddiskussion	24
7. Förslag till fortsatt forskning	26
Referenslista:	27
Bilaga 1. Informationsbrev	.....
Bilaga 2. Samtycke	.....

1. Inledning

Vi är tre studenter som arbetar på mångkulturella förskolor där majoriteten av barnen inte har svenska som modersmål. Detta har lett till vårt intresse kring språkutveckling hos flerspråkiga barn. Det har alltid funnits barn som växer upp med flera språk både hemma och i sin omgivning. I Sverige finns en ökad invandring vilket tyder på att flerspråkighet kommer att fortsätta vara aktuellt (Bjar & Liberg, 2010). Därför är pedagogernas uppgift att hjälpa barnen att utveckla och stärka den språkliga förmågan på både sitt modersmål samt svenska. På så sätt kan vi tänka att förskolan har ett kompensatoriskt uppdrag. Genom att föra in och arbeta med det svenska språket gynnar pedagogerna barnens språkutveckling både för de barnen som har och inte har tillgång till det hemma. Johansson (2011) belyser den kommunikativa aspekten av språket, det vill säga att språket är grundläggande för att kunna kommunicera med andra. Språket har också en betydelse för individers inflytande och delaktighet i samhället.

Utifrån ett samhällsperspektiv anser vi att vår roll som pedagoger är viktigt för att kunna förbereda barnen som framtida medborgare. För att vara fullvärdiga medborgare är det viktigt att alla barn ska få möjlighet att utveckla och lära sig språket som används i samhället man lever i. Därför är språkutveckling i svenska av stor betydelse. Språket är grundläggande för att kunna kommunicera och vara delaktig i samhälle. Vi anser att språket är en del av barns identitet och på så sätt ska vi ta tillvara och respektera barnens olika livserfarenheter. Detta betyder också att förskollärarna behöver uppmärksamma att varje individ är unik och att det inte bara finns ett sätt att arbeta med flerspråkighet eftersom flerspråkiga barn inte är en homogen grupp (Kultti, 2014).

Genom våra erfarenheter och diskussioner med våra arbetslag, har vi identifierat bokläsning som ett utvecklingsområde. Pedagogerna känner att det saknas rutiner kring vad man läser, när och med vilket syfte. Utifrån kurslitteratur och tidigare forskning ser vi att läsning har en positiv inverkan på språkutveckling. Detta gäller både de flerspråkiga barnen och de barn som har svenska som modersmål. Gjems (2018) hävdar att barn som läser mycket eller blir lästa för från tidig ålder får ett ökat ordförråd och därmed har de större möjligheter att lyckas i sina framtida utbildningar. De barnen som inte har samma förutsättningar och kan färre ord, kommer möjligtvis ha större utmaningar i skolan. Detta kallas för Matteuseffekten. Sandvik och Spurkland (2009) skriver om den kunskapsklyfta som finns i förskolan när det gäller skriftspråkliga och litterära erfarenheter. De menar att barnen som kommer till förskola har olika språkliga bagage hemifrån och detta ska tas tillvara i utformningen av språkmiljö så att *alla* barn blir inkluderande. Som en följd av detta är det viktigt att arbeta med språkutveckling i de utsatta områdena där barnen har mindre tillgång till språkliga resurser. Enligt Kultti (2014) finns en risk att de barn som inte behärskar det svenska språket hamnar i ett utanförskap. Vidare betonar hon att Sverige är ett mångkulturellt samhälle där alla barn har rätt till att känna sig betydelsefulla och att känna sig delaktiga i verksamheten. Därför det är viktigt att pedagogerna har ett inkluderande arbetssätt där också de flerspråkiga barnen blir inkluderade i verksamheten. Detta blir särskilt essentiellt för att främja barnens språkliga utveckling. Detta belyser också förskolans kompensatoriska uppdrag och pedagogernas ansvar att kunna språkstimulera de barnen som inte har tillgång till svenska hemifrån. Intentionen med vårt utvecklingsarbete är att synliggöra vad förskollärare tycker och hur de förhåller sig till bokläsning för flerspråkiga barn. På så sätt få syn på vilka strategier som framträder för att undervisa barn med svenska som andra språk. Eftersom de flesta barnen talar ett annat språk än svenska och de flesta pedagogerna inte talar samma språk som barnen är det viktigt att undersöka hur pedagogerna "läser böcker" och hur undervisningssituationer

genom bokläsning kan utvecklas för att underlätta och stödja språkutvecklingen i svenskan i en flerspråkig barngrupp.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att tillsammans med förskollärare undersöka och reflektera över bokläsningssituationer för att hitta bra strategier för bokläsning i flerspråkig barngrupp för att stödja barnens språkutveckling i svenska.

Utifrån vårt syfte kommer vi utgå från följande frågeställningar:

- Vilka gynnsamma strategier framträder i bokläsningssituationerna?
- Hur agerar förskollärarna för att fånga upp barnens uttryck under bokläsningen?

2. Bakgrund

I detta kapitel kommer vi att med stöd av förskolans styrdokument och tidigare forskning beskriva betydelsen av barns språkutveckling. Vi kommer även att belysa hur bokläsning kan användas som en språkstimulerande strategi. Det finns en mängd tidigare forskning som behandlar vårt utvecklingsområde, det vill säga användningen av bokläsning som metod för att främja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn. Vi har valt tio vetenskapliga texter som berör detta ämne som vi tyckte var intressanta och relevanta för vår studie. Vi använde universitetets sökverktyg för att hitta peer-reviewed-artiklar för att få en bättre förståelse av ämnet vi undersökte. Vi kommer att presentera artiklarna i tre underrubriker där vi har delat upp och tematiserat dem.

2.1. Styrdokument

Ett av förskolans viktigaste uppdrag är att stimulera barns språkutveckling, därför behöver förskollärare ständigt arbeta på ett medvetet sätt för att stimulera barns språkutveckling vilket lägger grunden för ett livslångt lärande.

Enligt läroplanen för förskolan ligger det i verksamhetens ansvar att arbeta med flerspråkighet. Därför *“Utbildningen i förskolan ska planeras och genomföras på ett sådant sätt så att den främjar barnens utveckling, hälsa och välbefinnande”* (Läroplan för förskolan, 2018, s.7). Vidare lyfter Lpfö 18 under rubriken “Kommunikation och skapande” att *“Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt”* och även att *“Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter”* (Läroplan för förskolan, 2018, s.8). Enligt Skolinspektionen (2017) talar vart femte barn i Sverige fler än ett språk. Språklig stimulans bidrar till barnets kognitiva samt sociala utveckling. Vidare belyser Skolinspektionen (2017) vikten av arbetet kring språkinlärning som har en stor betydelse i barnens fortsatta lärandet. Läroplanen för förskolan (2018) preciserar att alla barn som pratar ett annat språk än svenska ska få möjlighet att utveckla sitt modersmål samt det svenska språket (Skolverket, 2018). Därför har förskolan en viktig och kompensatorisk roll i barnens språkutveckling i svenska.

2.2. Tidigare forskning

2.2.1. Bokläsningens betydelse för språkutveckling

Grøver m.fl. (2020) artikel baseras på en studie om hur bokläsning stödjer barns flerspråkighet. Studien gjordes bland annat genom observationer på barn som har norska som andra språk. Forskarnas projekt handlade om att dela böcker med hemmen. Hemmen fick böcker på norska och förskolan böcker på barnens modersmål. Forskarna beskriver att det har fått positiva effekter på den flerspråkiga utvecklingen. Ett sätt att stimulera barns utveckling är att ha en interaktiv kommunikation med barnen där förskollärare kan ställa öppna frågor till barnen. På så sätt menar forskarna leder det till en diskussion och samtal som både på kort och lång sikt stärker barnens språkinläring och utvecklar deras ordförråd.

Brouillard m.fl. (2022) lyfter fram vikten av bokläsning i relation till språkutveckling för barn som är flerspråkiga. I studien ingick 67 femåriga barn med en flerspråkig bakgrund som exponeras till två typer av böcker: en typ av bok där texten fanns bara på ett språk (engelska eller franska) och en typ av bok där texten fanns på båda språken. Resultatet av Brouillard m.fl. (2022) studie visar att det finns inga tydliga skillnader i inläring av nya ord som är relaterad till vilket språk är boken skriven på. Studien påvisar att flerspråkiga barn har en bra förmåga på att lära sig nya ord oavsett språket som används i boken och att läsning är en bra metod för att implementera språkinläring.

Damber (2015) presenterar en studie om högläsning som genomfördes i 39 förskolor i norra och södra Sverige. Studien påvisade att högläsning sker ofta oplanerad och utan ett tydligt syfte och som ett sätt att skapa lugn och ro för barnen. I studiens resultat framkom det även skillnader på hur ofta barn blir läst för i olika förskolor. Och att bokläsningstillfällena användes som ett sätt att samla barnen för att förskollärarna ska kunna förbereda annat eller planera. Vidare redogör Damber att större delen av bokläsningstillfällena utgick ifrån barnens egna initiativ till att bli lästa för och deras intressen. Detta skedde utan att förskollärarna hade någon tanke eller syfte med bokläsningen. Forskaren fokuserar i sin studie de positiva effekter av högläsning och hur läsning kan leda till barns språkutveckling och ökat bokintresse förutsatt att pedagogerna skapar tillräckligt många kognitiva utmaningar. Forskaren poängterar att detta är ett stort utvecklingsområde som behöver implementeras i olika förskolor i Sverige.

Pantaleos (2007) studie fokuserar på språkets funktion i olika sociala sammanhang. Forskaren undersökte hur deltagande i interaktiva högläsningssituationer samt tolkning av bilderböcker som planerades både i mindre och stora barngrupper påverkar språkutvecklingen. I studien deltog 19 barn med olika bakgrund från en grundskola i Kanada. Barnen kom från olika länder bland annat Rumänien, Uruguay och från familjer med en lägre socioekonomisk status. Några barn visade försenad tal och språkutveckling. Under nio veckor lyssnade barnen på åtta olika bilderböcker. Resultaten visade att högläsning i mindre grupper samt kollektivt samtal kring bilderböcker har positiva effekter för barnens språkutveckling. Detta skapade möjligheter till diskussioner, frågeställningar, grupprefleksioner och utforskande samtal där man kunde byta ut varandras tankar. Barnen visade stor delaktighet i utforskandet av visuella texter vilket bidrog till språkutveckling. Pantaleos (2007) studie visar även att lärarens viktiga

uppgift är att välja meningsfulla aktiviteter som skapar för barnen möjligheter till språkanvändning i olika sociala sammanhang.

Wagner (2022) fokuserar på samspelet mellan tidig läsning, identitet och flerspråkighet. Denna studie utforskar läsidentiteter hos barn i förskoleålder med en mångspråkig bakgrund. Deltagarna som ingick i studien var 10 fyra- och femåriga flerspråkiga barn från två avdelningar av en förskola i USA. En avdelning där engelska var det enda språket som talades och en annan flerspråkig avdelning där både spanska och engelska talades i vardagen. Metoderna som användes i studien inkluderade intervjuer med både barn och pedagoger, observationer och enkäter till vårdnadshavarna. Resultaten visar att barnens flerspråkighet påverkar utvecklingen av läsidentiteter på tre olika sätt: språkmedvetenhet, språkpreferenser och metalingvistisk medvetenhet. Med språkmedvetenhet menar Wagner att genom läsning kan barnen bli bättre på att skilja mellan språken. Språkpreferenser visar att flerspråkiga barn kan utveckla en förmåga att föredra ett språk framför ett annat beroende på olika kontexter. Metalingvistisk medvetenhet innebär en förmåga att resonera kring språket och att kunna ta medvetna beslut om vilket språk som ska användas i olika sammanhang.

Björk-Willén m.fl (2018) analyserade i sin studie hur undervisning i språk framställs i både planerade och spontana aktiviteter. I studien observerades fyra olika grupper i olika åldrar under en längre period. Forskarna har utgått från ett deltagarperspektiv där de tolkat deltagarnas språkliga sociala handlingar utifrån hur de responderar på varandras handlingar. Deras studie har visat att när pedagogerna är närvarande i deras lek så bjuder oftast barnen pedagogerna till bokläsning och vill bli lästa för. Björk-Willén m.fl (2018) lyfter att ett sätt att främja barns språkutveckling är i bokläsningssituationer. Forskarna ser språkundervisning som en viktig och grundläggande aspekt i förskolans värld som spelar avgörande roll för att kunna kommunicera med andra. De påpekar också att ju yngre barn är desto lättare har de för att lära sig språket.

2.2.2. Boksamtal som en gynnsam strategi

Tsybina och Eriks-Brophys (2010) studie fokuserar på boksamtal som metod för att utveckla språket för de barnen som pratar flera språk och inte har ett utökat ordförråd. Forskarna analyserar en grupp på tolv flerspråkiga barn. Hälften av dessa barn testades med 15 minuters boksamtal under sex veckors period: på engelska med pedagogerna på förskolan och på spanska hemma med deras vårdnadshavare. Resultatet visar på att de barnen som fick vara med på boksamtal lärde sig fler ord än de barnen som inte hade fått vara med på boksamtals tillfällen. Studiens resultat påvisar hur planerade boksamtal kan leda till inläringen av specifika ord och begrepp.

Mol, Bus och de Jong (2009) undersökte de positiva effekterna av boksamtal för små barn. Forskarna analyserade 31 studier för att sammanställa hur bokläsning påverkar barnens framtida språkutveckling. Resultaten visade att boksamtal främjar både barnens verbala förmåga och förståelse av skriftspråk. Forskarna betonade också olika lässtrategier som var mer effektiva vid bokläsning, såsom öppna frågor, dialog om boken och kopplingen mellan bokens innehåll och barnens tidigare erfarenheter.

Harris och Smith (2017) studie som genomfördes i USA beskriver ett dockläsningsprogram där barnen samlas i en stor grupp för att de ska kunna titta på Mother Phonics Pup-djuret som är en mamma till 26 dockbarn som representerar 26 bokstäver i alfabetet. Mother Phonics skapar spänningen hos barnen och berättar olika historier som barnen får lyssna på. Tanken är

att barnen lär sig bokstavsnamn och deras motsvarande ljud och eftersom de har så roligt märker de inte att de lär sig att läsa. Barnen skapar även själva pappersdockor som kan sedan följa hem med de för att kunna dela med sin berättelse hemma. Dockorna har stora bokstäver på näsan och små bokstäver i ögonen och bär även ett föremål på sina kläder som visar olika bokstavsljuden. Alla barn har unika stilar när det gäller deras inlärningsstyrkor och preferenser och genom rollspel med dockorna behandlas alla inlärningsstilar. Resultatet visar att högläsning i förskolan och skolan är värdefullt. Detta genom att pedagoger använder dockor som rekvisita för att återberätta olika historier som i sin tur hjälper att bygga berättande färdigheter. Men även att barns interaktion med bokläsning kan förstärkas genom dockor och musik för att förbättra deras läskunnighet.

Svenssons (2012) studie visar att förskolans roll i flerspråkiga barns språkutveckling samt pedagogens förhållningssätt spelar en viktig roll. Detta handlar bland annat om att skapa en god språklig lärandemiljö, men även att använda olika strategier och metoder för att erbjuda barnen ett variationsrikt språk. Bokläsning kan bidra till barns språkutveckling samt ett ökat ordförråd. Trots det visar det sig i studien att högläsning kan både stimulera och hindra barnens språkutveckling. Därför är pedagogens roll avgörande kring hur man arrangerar bokläsningssituationerna. Att göra barnen delaktiga i samtalen kring bilder i boken samt lyssna på deras tankar och reflektioner är oerhört viktigt för språkutvecklingen. Barnen som inte har svenska som modersmål är i stort behov av boksamtal för att bredda sin förståelse kring det pedagoger läser.

3. Teoretisk utgångspunkt

Den teoretiska utgångspunkt som valts för vår studie är det sociokulturella perspektivet av Lev Vygotskij (1896–1934). Vi väljer denna teori eftersom vår studie handlar om språkutveckling och lärande, som gör att den sociokulturella teorin är den mest lämplig att använda. Teorin sätter fokus på interaktionen mellan individer. Enligt det sociokulturella perspektivet utvecklas barns lärandet i ett socialt samspel mellan barn och vuxna eller andra barn. Språket är en central aspekt som möjliggör kommunikationen mellan individerna. Genom språket utvecklas också den förmåga att skapa en inre dialog som leder till utvecklingen av tänkandet (Hwang & Nilsson, 2019). Med andra ord lär vi av varandra och de kunskaperna som vi har inuti är resultatet av våra interaktioner med andra människor (Wallerstedt, 2020). Den fysiska miljön spelar också en stor roll i barns utveckling och lärande enligt det sociokulturella perspektivet. Vygotskij (1995) belyser hur barnens olika erfarenheter har en stor inverkan i barnens förmåga att fantisera och vara kreativa. Detta leder möjligtvis till ett utökat kunnande i interaktion med andra.

Några begrepp som är centrala i den sociokulturella teorin och som har en betydelse i vår studie är: scaffolding, proximala utvecklingszon och mediering. Dessa begrepp knyts till barns språkutveckling vilket är kärnan i vårt arbete.

3.1. Scaffolding:

Kultti (2014) beskriver begreppet scaffolding som en form av stöttning där en mer kunnig person hittar olika strategier, modeller och tankestrukturer för att stödja barnens lärande av nya kunskaper och färdigheter. Säljö (2015) menar att ju mer kunskap man tillägnar sig då mindre stöd behövs som i sin tur leder till att man kan klara saker på egen hand. Begreppet

scaffolding kommer att användas i vår studie för att förklara pedagogernas roll och strategier under boksamtal.

3.2. Proximal utvecklingszon:

Hwang och Nilsson (2019) beskriver den proximala utvecklingszonen som en utveckling som inte ligger för nära och inte alltför långt från det som barnet redan kan. Enligt Säljö (2015) sker utveckling hos ett barn utifrån olika erfarenheter barnet möter och genom instruktioner man får för att kunna gå vidare i sitt lärande. Det är pedagogernas roll att hitta var barnens proximala utvecklingszon befinner sig och arbeta på det. Barnen ska få en känsla att de kan nå målet med lite hjälp från andra som är mer kompetenta. Begreppet proximal utvecklingszon används i studien för att tydliggöra pedagogernas roll i barns språkutveckling. Det vill säga vilka utmaningar som barnen erbjuds under bokläsningen för att stimulera deras lärande.

3.3. Mediering:

Wallerstedt (2020) förklarar begreppet mediering som att både fysiska och mentala redskap är laddade med kunskaper. Det vill säga att det sällan finns en neutralitet i de redskap vi använder utan tvärtom präglas de av vår kultur och livserfarenheter. Enligt Säljö (2015) kan barns fysiska, intellektuella samt sociala förmågor utvecklas genom att använda medierande resurser i form av olika redskap för att klara av det som man inte klarar genom att använda sina egna förmågor. Begreppet mediering kommer att användas i studien för att synliggöra de kulturella redskapen som används i förskolan för att utveckla barns språket.

4. Metod

I detta kapitel kommer vi att presentera metodologiska avvägningar samt vald metod för datainsamling. I vårt utvecklingsarbete kommer vi att fokusera på kvalitativ metod. Med kvalitativ forskning menas att för att redovisa resultatet använder man inte siffror eller statistik. En kvalitativ metod handlar om att få svar på frågor kring hur något fungerar i en viss situation. (Eriksson m.fl., 2013). Eftersom vi vill öka vår kunskap och förståelse kring olika läsningsstrategier och synliggöra pedagogernas förhållningssätt, så kommer vi att använda en kvalitativ metod i vårt arbete. För att kunna ta reda på pedagogernas arbetssätt och metoder i boksamtal kommer vi använda oss av en etnografisk ansats där vi kommer att utforska både förskollärarnas och barnens handlingar. Enligt Hellman och Hellman (2020) hjälper etnografi oss att förstå något utifrån andras perspektiv i en specifik kontext. Metoderna som blir relevanta till en etnografisk ansats kan bland annat vara observationer och samtal med förskollärarna. Detta görs för att få en direkt inblick på interaktioner med deltagare i en viss situation (Hellman & Hellman, 2020). Av detta skäl blir intervjuer (reflektionssamtal) och observationer verktyg för datainsamling i denna studie.

4.1. Urval och avgränsningar

Vi har avgränsat vårt urval till att utgå från enbart utbildade förskollärare som är aktivt verksamma i en barngrupp med en varierande ålder på barnen. Eftersom barngrupperna vi har utfört vårt utvecklingsarbete bara har en förskollärare per avdelning då var det en självklarhet att vi fick avgränsa oss till tre respondenter. Vi genomförde vårt utvecklingsarbete på tre olika

kommunala förskolor där vi tillsammans med förskollärare observerade bokläsningssituationerna. En av förskolorna ligger i södra Sverige och de andra två ligger i samma stad i västra delen av landet. Alla verksamheter är mångkulturella förskolor där majoriteten av barnen har ett annat modersmål än svenska.

Avdelning Bamse på förskolan 1 består av 15 femåriga barn. I avdelningen arbetar en förskollärare, en barnskötare och en förskoleassistent. Förskolläraren kommer att refereras med fiktiva namnet Lisa. Alla barn på avdelningen har ett annat modersmål än svenska. Studien har genomförts i samarbete med förskolläraren.

Förskola 2 är en kommunal förskola inom Göteborgs kommun där majoriteten är barn med annat modersmål än svenska. På avdelningen där observationer gjordes vistas 22 barn i ålder fyra till fem år, 14 flickor och 8 pojkar. De flesta barnen har inte svenska som modersmål vilket gör att barnen befinner sig i olika språknivåer. Arbetslaget består av tre pedagoger, en förskollärare och två barnskötare där alla har många års arbetserfarenhet. Bokläsningsaktiviteterna har genomförts av förskolläraren Anna då det i förskolans läroplan tydligt står att det är förskollärare som ska leda samt ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen.

Förskola 3 är en kommunal förskola och ligger belägen i en förort i södra delen av Sverige där större delen av barnen är flerspråkiga. På avdelningen där observationerna utfördes går det 15 barn i åldrarna ett till tre år varav sex är flickor och resterande pojkar. Av dessa barn har 14 ett annat modersmål än svenska och befinner sig på olika stadier i deras språkutveckling. På avdelningen där observationerna gjordes arbetar det en förskollärare med 30 års erfarenheter från förskolor med olika språkliga bakgrund. Det arbetar även två barnskötare som även de har flera års erfarenheter av att arbeta i förskola.

4.2. Datainsamling

4.2.1 Observationer

Utifrån ett sociokulturellt perspektiv är observationer en trovärdig metod där fokus ligger på interaktionen mellan individer. Wallerstedt (2020) anser att observationer av olika samspelssituationer är en relevant metod för att kunna studera scaffolding. Observationerna hjälpte till att analysera vad pedagogerna gjorde och sa för att främja kommunikationen med barnen. Under observationerna använde vi oss av ljudinspelningar och loggböcker.

4.2.2 Loggbok

Vi har skrivit en loggbok under och efter våra observationer som enligt Hellman och Hellman (2020) är en viktig källa. Detta för att inte förlora viktiga detaljer. Genom fältanteckningar kunde vi följa vad som har sagts och gjorts. Men vi kunde även gå tillbaka och se vad som gjordes då och se eventuella förändringar eller förbättringar.

4.2.3 Reflektionssamtal

Intervju innebär att samla information genom att prata direkt med två eller fler personer. Det kan också ske via telefon eller nätet (Eriksson m.fl., 2013, s.127). Det är viktigt att ha ett klart

syfte för att uppnå bäst resultat. Intervju är en metod som kan hjälpa att få svar på frågor kring undersökningsämnet. Detta gjordes genom att lyssna på andras reflektioner och uppfattningar (Hwang & Nilsson, 2019). Vi har använt oss av reflektionssamtal med pedagogerna istället för formella intervjuer. Detta gjordes för att involvera förskollärarna ännu mer i processen. Tillsammans med pedagogen analyserade vi styrkor och utvecklingsmöjligheter i själva aktionen och följaktligen bestämdes hur vi skulle gå vidare i den nästkommande aktionen.

4.2.4 Ljudinspelning och transkribering

Vi har använt oss av ljudinspelningar under både observationerna och reflektionssamtalen, detta för att rikta uppmärksamheten och fånga upp det som sägs bland både vuxna och barn. För att analysera resultatet av reflektionssamtalen har vi transkriberat ljudinspelningarna. Vi har inte använt oss av en exakt transkribering där man återger orden ordagrant. Utan vi har omvandlat talspråk till skriftspråk där vi har utelämnat utfyllnadsord som framkommit under inspelningarna. Detta underlättade och gjorde det möjligt för oss att på ett fördjupat sätt analysera vår insamlade data vilket även Eriksson m.fl. (2013) hävdar.

4.3. Analysmetod

Analysen i denna studie är baserat utifrån det sociokulturella perspektivet vilket innebär att utveckling sker genom social interaktion mellan individer. Utifrån detta har vi använt oss av etnografisk forskning som är metod som används för att studera sociala interaktioner och förstå människors beteende och agerande i vardagliga situationer (Hellman & Hellman, 2020). I en etnografisk studie blir observationer, ljudinspelningar och fältarbete användbara verktyg för att synliggöra de sociala interaktionerna mellan deltagarna. På så sätt har vi använt dessa verktyg i vår studie för att studera förskollärares förhållningssätt och interaktion med barnen i de olika bokläsnings tillfällena (Eriksson m.fl., 2013). De centrala begreppen inom den sociokulturella teorin som vi tyckte var relevanta i vårt arbete var scaffolding, mediering och proximala utvecklingszonen. Dessa begrepp används för att skapa förståelse kring förskollärares interaktion med barnen under bokläsningsituationerna. Begreppen hjälpte oss också att inrikta fokus på vad som skulle observeras, det vill säga vi uppmärksammade hur förskolläraren stöttade barnen (scaffolding) i deras läroprocesser (proximala utvecklingszon), samt vilka verktyg användes (mediering). Teorin kan tänkas som en karta som hjälper oss att navigera i världen och förstå olika sociala fenomen (Pramling, 2020). På så sätt blir teorin ett ramverk för att förstå sociala interaktioner och sammanhang.

Studien grundades på fältanteckningar och ljudinspelningar som användes under våra observationer, samt reflektionssamtal som spelades in efter varje utförda aktion och som sedan transkriberades. För att säkerställa transkriberingsreliabilitet (Ahrne & Svensson, 2015) läste vi igenom varandras material och vi lyssnade på våra ljudinspelningar. Detta för att dels lära känna materialet, dels för att få en helhetsbild och en bredare uppfattning om vad som framkommit under reflektionssamtalen. Det resulterade i var och en av våra fallstudier som redogör för de utvalda aktionerna. Vi tog del av varandras material som vi läste igenom. Detta för att tillsammans enklare kunna hitta likheter och skillnader. Därefter sorterade och delade vi upp materialet för att se vilka mönster och samband som framträdde under aktionerna i boksamtalen. Detta för att få skapa ordning på sitt material som är viktigt enligt Ahrne och Svensson (2015). Eftersom vi bor utspridda i olika delar av landet skedde allt på distans där vi samarbetade tillsammans genom att skriva i ett delat Word dokument. Genom detta kunde vi vara lika aktiva under skrivprocessen. Med utgångspunkt i våra

forskningsfrågor samt stöd av den sociokulturella teorin har vi kategoriserat de centrala likheterna som framträdde i våra fallbeskrivningar. Detta resulterade i vår sammanfattade resultatredovisning.

4.4. Validitet, Reliabilitet och Generaliserbarhet

För att diskutera studiens kvalitet har vi utgått från tre viktiga begreppen, det vill säga validitet, reliabilitet samt generaliserbarhet. Enligt Ahrne och Svensson (2015) är reliabilitet viktig i kvalitativ forskning eftersom den syftar till att säkerställa trovärdighet och att läsaren kan lita på det som står i texten. Detta är avgörande för att studien ska lyckas och för att visa att forskningen är gjord på det sätt som beskrivits. Reliabilitet innebär att resultaten av studien kan reproduceras av en annan forskare under samma förutsättningar (Barmark & Djurfeldt, 2020). Vi anser att på grund av att vår kvalitativa studie fokuserar på en specifik och begränsad grupp, kan den inte återges om samma studie skulle genomföras av en annan forskare. Vi har även under arbetets gång försökt ha en transparens genom hela processen. Detta för att läsarna stegvis ska kunna följa och förstå hur och varför vi fått fram de resultat som skrivits fram. Enligt Ahrne och Svensson (2015) har det en stor betydelse för studiens trovärdighet.

Med validitet, som oftast används vid kvantitativa studier, menas hur väl studiens resultat faktiskt mäter det den avser att mäta. Med andra ord handlar det om att bedöma hur giltiga resultaten är. En genomtänkt design har enligt Hellman och Hellman (2021) stor betydelse för studiens validitet. Enligt Åberg-Bengtsson och Pramling (2020) är det särskilt viktigt att öka studiens validitet genom att enbart samla in data som är relevant för att svara på frågeställningarna. Utifrån detta vill vi synliggöra vårt arbete med tydliga kopplingar mellan det insamlade materialet och studiens syfte och frågeställningar. För att stärka validiteten och reliabiliteten valde vi att använda oss av observationer samt ljudinspelningar som kompletterar varandra. Detta för att göra studien så trovärdig som möjligt som är ett krav på hög validitet samt reliabilitet (Ahrne & Svensson, 2015). Genom att använda båda metoder kunde vi både observera och lyssna på respondenternas uppfattningar, vilket gjorde vår studie mer trovärdig. Även våra anteckningar under aktivitetens gång har bidragit till ett högre reliabilitet.

Generaliserbarhet handlar om hur resultaten kan tillämpas till en bredare population eller andra situationer utifrån studiens förutsättningar (Ahrne & Svensson, 2015). Eftersom vår studie är grundat på endast tre respondenter kan vi inte generalisera resultatet till en större population med andra förutsättningar som skiljer det som vi observerade. Hade vi däremot haft fler respondenter som deltagit i studien och vi exempelvis hade skickat ut enkäter hade vi kunnat förvänta oss ett resultat som hade varit mer generaliserbart (Ahrne & Svensson, 2015).

4.5. Etiska överväganden

Med utgångspunkt i Vetenskapsrådet (2017) har vi använt oss av de fyra etiska huvudprinciper i vårt forskningsarbete. Dessa var informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Vi var noggranna med att samla och förvara

insamlade data på ett sätt där endast vi hade tillgång till. Detta för att kunna hålla en hög grad av trovärdighet men även för att skydda de som deltar i studien. Etikfrågorna kommer att vara närvarande under hela processen från början till slut. När det gäller informationskravet har vi hängt upp ett brev (Bilaga 1) i tamburen för att presentera oss samt informera vårdnadshavare om studien syftet. De har även informerats om vilka metodverktyg som kommer att användas för att samla material till vår analys. Vi har också presenterat vårt projekt muntligt för alla pedagogerna under ett APT. Pedagogerna har även informerat barnen om projektet under samlingen genom att berätta på ett enkelt sätt vad som skulle ske under boksamtalen, att barnen skulle observeras och att deras samtal skulle spelas in. Pedagogerna uppmuntrade även barnen att ställa frågor för att öka deras delaktighet. När det kommer till samtyckeskravet fick varje vårdnadshavare ta del av en samtyckesblankett (Bilaga 2). Detta för att ge oss godkännande att spela in barnens röster, filma eller ta bilder i våra observationer. Konfidentialitetskravet har uppfyllts genom att aidentifiera av alla deltagare i projektet, det vill säga genom att använda fiktiva namn på barn och pedagoger. Utifrån nyttjandekravet ska det tydligt framgå att all insamlad material ska inte delas ut till andra aktörer, men att det ska analyseras enbart i forskningändamål. All insamlade data ska raderas direkt efter avslutat projekt (Hellman & Hellman, 2021). Pedagoger, barn och vårdnadshavare ska kunna läsa resultatet i forskningen innan publiceringen samt även kunna avbryta sin medverkan under studiens gång.

4.6. Aktionsforskningsprocessen

Aktion betyder att något ska prövas i den egna praktiken och det är pedagogen som utformar frågeställningar kring vad man vill ha kunskap om (Nylund m.fl., 2010). Detta handlar om arbetsplatsens utveckling, där man utgår från verksamhetens behov genom en kritisk granskning. Utifrån att vi arbetar på förskolor där flerspråkighet dominerar ser vi att språkutvecklingen i svenska språket blir en viktig aspekt. Vi ser att det finns en brist i arbetet med bokläsning där pedagogerna känner att de saknar kunskap kring detta. De har även uttryckt att läsning oftast sker oreflekterat och oplanerat. Under våra samtal med de olika arbetslagen har det framkommit flera reflektioner gällande boksamtals utmaningar. Enligt samtliga förskollärare har det handlat om tidsbrist för att förbereda sig inför boksamtal och att läsa boken själv för att få en uppfattning om bokens innehåll. Arbetslagen har även uttryckt utmaningar kring stora barngrupper. De anser att stora barngrupper inte ger samma förutsättningar och möjligheter till delaktighet och engagemang på samma sätt som mindre grupper. Dessa frågor har varit centrala i vår analys och blev grunden till vårt utvecklingsarbete.

Nylund m.fl. (2010) skriver i aktionsforskningsprocessen ingår olika moment som är kopplade till varandra. Vi valde att följa processen genom att använda oss av olika verktyg som ljudinspelningar, observationer samt anteckningar som är ett viktigt underlag för reflektioner. Vi använde oss även av reflektionssamtal efter utförda aktioner vilket hjälpte oss att skaffa oss kunskap om vad som fungerade bra och mindre bra för att kunna utveckla vårt arbete (Nylund m.fl., 2010). Studien introduceras genom att samtala med våra kollegor om deras kunskaper och erfarenheter kring hur man kan arbeta med språkutveckling hos barn med flerspråkighet. Efter att ha förankrat med arbetslaget kring vilket område som ska utvecklas kom vi överens om att ha bokläsning som utvecklingsområde. Vi ville synliggöra vilka språkutvecklande strategier inom bokläsning som pedagogerna använder sig av. Enligt Nylund m.fl. (2010) viktigt är att inte ta för många förändringar på en gång eftersom det blir

svårt att veta vad som fungerar och vad som behöver utvecklas vidare. Därför valde vi att utföra två aktioner vid två olika tillfällen där fokus var på bokläsning. Första aktionen bestämde vi tillsammans med våra förskollärare att utgångspunkten i bokläsningsaktivitet skulle vara boksamtal som metod. Utifrån reflektionerna som växte fram under reflektionssamtalet planerade vi för nästa aktion för att kunna se de möjliga förändringarna och förbättringarna. Den andra aktionen var återberättande av en bok med rekvisita som stöd. Även efter denna aktion har vi tillsammans med den berörda förskolläraren reflekterat kring vad som fungerade bra och mindre bra.

5. Resultat

I vårt resultatkapitel kommer vi att presentera våra fallbeskrivningar som svarar på det övergripande syftet med aktionsforskningen samt sammanfattande resultat som besvarar våra två forskningsfrågor.

5.1. Fallbeskrivningar

Utifrån våra observationer och genomförda aktioner i våra verksamheter kommer vi här nedan att presentera innehåll från tre fallstudier. Vi kommer att benämna våra verksamheter som Förskola 1, 2 och 3. Varje tillfälle avslutas med en sammanfattning av ett reflektionssamtal med arbetslaget.

5.1.1. Fallbeskrivning: Förskola 1

Vid det första mötet med arbetslaget presenterades studiens syfte och metod, vilket ledde till reflektioner kring språkutveckling och boksamtal. Det som lyftes fram var att boksamtal ofta sker oplanerat och spontant, vilket innebär att pedagogerna ofta inte förbereder sig tillräckligt inför samtalen med barnen. Resultatet blir att barnen frågas med slutna och enkla frågor, vilket inte leder till någon diskussion. Pedagogerna berättade att tidsbrist ofta gör att andra delar av undervisningen prioriteras, vilket gör att det inte finns tid att planera för bokläsningen. Som en följd av detta väljer arbetslaget att genomföra ett utvecklingsarbete kring boksamtal. Under den första aktionen visade förskolläraren Lisa hur en typisk bokläsningssituation går till, vilket hjälpte oss att identifiera den andra aktionen som skulle genomföras.

5.1.1.1. Aktion 1

Boksamtalet hölls i läsrummet, ett litet och mysigt rum som används för läsning. Vi gick in i rummet strax efter lunch eftersom det är den schemalagda tiden för läsning. Sex barn deltog i bokläsningsaktiviteten. Ljuset i rummet var dämpat och det fanns flera kuddar på golvet. I ett hörn fanns en större kudde där pedagogerna brukar sitta. Bredvid kudden låg en bordslampa och en bokhylla. I bokhyllan fanns ett stort utbud av böcker, vilket gjorde det svårt att välja vilken bok man vill läsa. Lisa valde en bok från bokhyllan och satt sig ner på golvet. Barnen valde själva hur de vill sitta. Den valda boken är "Sagan om den underbara familjen Kanin och Godistrollet" av Jonna Björnstjerna. Lisa läste boken med varierande tonläge vilket skapade spänning och intresse hos barnen. Pedagogerna avbröt läsningen flera gånger för att ställa frågor till barnen och försökte skapa ett engagerat samtal. Alla barn hade möjlighet att

delta, men vissa var mer pratglada och tog mer plats än andra. Frågorna som ställdes av förskolläraren handlade om bokens handling och karaktärer, men också om illustrationerna. Många av frågorna hade inte rätt eller fel svar, men när det blev så försökte Lisa hjälpa barnen fram till rätt svar. Efter bokläsningen försökte barnen att sammanfatta bokens innehåll och uttryckte vad de tyckte om den. Två barn svarade inte och ville inte prata. Jag visste inte om detta berodde på blyghet, bristande intresse för boken eller språkliga utmaningar.

5.1.1.2. Reflektionssamtal 1

Efter boksamtalet reflekterade jag och Lisa över hur aktiviteten hade gått. Vi diskuterade både de positiva aspekterna och utmaningarna. Vi pratade om hur vi skulle gå vidare och vi lade grunden till ett utvecklingsarbete genom att välja vilken aktion som skulle genomföras vid nästa tillfälle. Pedagogerna ansåg att barnens engagemang under samtalet var positivt. Barnen tyckte om att vara med och visade intresse under samtalet. Miljön i rummet var inbjudande och mysig, vilket hjälpte till att skapa en avslappnad stämning. Variationen i tonläget hjälpte också till att skapa intresse och spänning hos barnen. Trots att Lisa inte hade förberett sig inför läsningen kunde hon ställa några frågor till barnen, vilket uppmuntrade de flesta barnen att vara delaktiga i samtalet. När vi diskuterade vad som behövde utvecklas märkte förskolläraren att inte alla barn pratade lika mycket. Vi reflekterade över hur vi kunde skapa en lässituation där alla barn var aktiva. Vi analyserade vad vi trodde var orsaken till att vissa barn var mindre delaktiga och kom fram till att pedagogerna behövde inkludera mer visuellt stöd för att förstärka kommunikationen. Lisa betonade också vikten av att förbereda sig inför boksamtalet med varierande frågor för att kunna utmana de barn som redan kan, men också för att inkludera de barn som brukar vara tysta. Tillsammans med pedagogerna identifierade vi två utvecklingsmöjligheter inför nästa aktivitet:

- *Visuellt stöd i form av rekvisita*
- *Stödfrågor inför lässtunden*

Något som arbetslaget tidigare hade uppmärksammat var att personalen ofta inte hade tillräckligt med tid för att förbereda sig tillräckligt inför boksamtalet. För att kunna lösa denna utmaning kom vi fram till att antalet böcker i läsrummet behövde minskas. Vi beslutade oss för att ha endast fem böcker i läsrummet som skulle roteras varannan vecka. Varje pedagog skulle ansvara för förberedelsen av en bok (Lisa skulle ansvara för tre böcker). Inför förberedelsen skulle pedagogerna skaffa någon form av rekvisita, till exempel laminerade figurer eller dockor, och skriva en lista med frågor på en post-it lapp som skulle klistras in i boken. Böckerna och rekvisitan skulle stå kvar i läsrummet så att alla pedagoger kunde ha tillgång till materialet.

5.1.1.3. Aktion 2

Vid det andra aktionen fokuserade pedagogerna på att förbereda sig bättre inför boksamtalet, vilket ledde till att antalet böcker i bokhyllan minskade. Under veckan hade pedagogerna förberett sig genom att skriva ner relevanta frågor att ställa till barnen under samtalet. När barnen samlades i läsrummet för det andra boksamtalet, valde Lisa samma barngrupp som vid förra tillfället. Gruppen bestod av fem barn eftersom ett av barnen var frånvarande. Pedagogerna valde boken "De som bestämmer" av Lisen Adbåge som diskussionsämne för samtalet. Samtalet var mer strukturerat än vid det första tillfället. Alla barn visade ett visst engagemang och alla barn fick möjlighet att tala åtminstone en gång. Barns uttryck visades genom att de använde sig av olika kommunikationsmetoder, både verbala och icke-verbala.

När barnen kunde svara på frågor använde de det verbala språket, medan de använde kroppsspråket genom exempelvis nicka ja eller nej, samt peka på boken för att uttrycka sig på andra sätt. Lisas förberedelse till samtalet ledde till en fördjupande diskussion där barnen kunde prata om bokens innehåll och relatera det till sina egna erfarenheter. Förskolläraren hade också kopierat några bilder från bokens illustrationer som användes för att förstärka kommunikationen.

5.1.1.4. Reflektionssamtal 2

När boksamtalen var över reflekterade Lisa över hur samtalen hade gått. Det som förskolläraren märkte var att stödfrågorna hjälpte till att skapa en mer dynamisk diskussion med barnen, där även de barn som vanligtvis inte pratar visade intresse. Att koppla bokens innehåll till barnens erfarenheter hjälpte till att driva diskussionen framåt. Genom att välja ut ett mindre antal böcker kunde förskolläraren planera samtalen bättre. Dessutom hjälpte rekvizita i form av bilder till att förstärka kommunikationen, vilket märktes när också de mindre språkstarka barnen interagerade i samtalen och svarade på frågorna.

5.1.2. Fallbeskrivning: Förskola 2

På förskolan 2 där ett utvecklingsarbete påbörjades, har förskolläraren genomfört två aktioner som handlade om att observera bokläsningssituationer, för att sedan tillsammans med arbetslaget reflektera kring hur högläsningstunden gick till. Att reflektera både själv samt kollegialt hjälpte oss att se vilken utveckling har skett och på vilket sätt kan bokläsningen förbättras i framtiden. På avdelningen har pedagogerna inte alltid tid för bokläsning. Detta på grund av att man helt enkelt inte hinner med det eller att det uppstår andra faktorer som hindrar bokläsningen, till exempel personalbrist. Oftast läser man spontant med syftet på barnens avkoppling utan att djupare reflektera kring bokens innehåll. Alla tillfällena var välplanerade och förberedda av Anna. Det var helt fritt vilken bok eller böcker som förskolläraren skulle välja som skulle läsas och vilka barn som skulle delta i aktiviteten.

5.1.2.1 Aktion 1

Pedagogen valde att läsa boken "Sagan om vanten" av Lilian Broegger. Anna motiverade att hon valde just denna bok då den passar till barnens språkliga nivå och att den har ett rikt innehåll vilket gör att det går att arbeta med på många olika sätt. Några exempel som är språkutvecklande samt språkstödande från den valda boken är rim och ramsor, räkna, lära sig om olika djur som bor i skogen och samtidigt fokusera på språkutveckling i av det svenska språket. Pedagogen valde boken då den inte var för lång eller för kort. Anna säger att en lagom lång bok hjälper barnen att lyssna på hela boken utan att tappa fokus och att barnen inte tröttnar på bokläsningen för fort. Innan förskolläraren introducerade boken för barnen, förberedde hon sig för aktiviteten genom att läsa igenom boken själv och även övade på att läsa texten med inlevelse. Men även att utifrån bilder förbereda relevanta frågor. Enligt Anna är det viktigt att vara väl förberedd på innehållet och blir säker på att boken passar barngruppen som ska lyssna på. Förskolläraren ville även se vilka ord som fanns i boken, om de kan vara bekanta eller mer avancerade för barnen. Till aktiviteten valde Anna fem barn som hade olika erfarenheter kring boken. Till bokläsningen valde Anna ett mysigt rum där det fanns stora kuddar på golvet och en lagom stark belysning. Detta för att göra lästunden till ett trevligt moment utan störande faktorer. Det var även viktigt för förskolläraren att sitta på barnens nivå för att de ska kunna känna sig delaktiga under läsningen och kunna komma

närmare pedagogen. Men även att försöka hålla god ögonkontakt med barnen för att se deras reaktioner. Aktiviteten startade strax efter frukosten när barnen inte var hungriga och var pigga och kunde koncentrera sig på bokläsningen.

5.1.2.2. Reflektionssamtal 1

Vid första aktionen testade förskolläraren att läsa boken och samtala kring bilder. Pedagogen ställde öppna frågor för att göra barnen delaktiga i deras utforskandet kring bokens innehåll och att ge barnen talutrymme. Men även att ge barnen möjlighet att berätta om sina tankar. Anna tyckte att frågor där man kan bara svara med ett ord där det finns ett rätt eller fel svar på, hindrar barnen till mer detaljerade svar som i sin tur minskar barnens delaktighet. Hon använde sig även av att ändra tonläge och röst och anpassa det till bokens karaktärer. Men även att betona vissa ord som hon ville uppmärksamma barnen vid, till exempel ord som rimmade så som mus-hus, räv-snäva. Hon använde sig av upprepningar, pauser och var lyhörd på barnens frågor. Vi tyckte att genom att läsa texten med hjälp av att gestalta och använda sig av olika ansiktsuttryck gjorde sagan mer varierade och intressant.

Vissa barn kände till boken medan andra aldrig hade sett eller hört den förut. Detta visade sig vara positivt eftersom det skapade djupare diskussioner kring bokens innehåll där barnen kunde ställa många olika frågor. Barnen som hade tidigare erfarenheter kring boken förklarade och svarade på frågorna som andra barn ställde. Enligt Anna är det viktigt att stimulera barnens språkinläring genom att samtala kring bilder i boken samt utforska bokens innehåll eftersom detta gör möjlighet till att sätta ord på olika händelser i vardagen. Vår upplevelse är att boksamtalen har bidragit till att barnen fick höra nya ord som även rimmar trots att i vissa moment verkade barnen okoncentrerade och visade mindre delaktighet. Pedagogen tyckte att val av rätt saga utifrån barnens intresse samt strategier hon använt vid bokläsning, det vill säga nämna många ord, använda upprepningar, att ställa öppna frågor, betona viktiga ord spelar stor roll vid barnens språkinläring. Vi upplever att bokläsning var spännande för barnen, några barn visade stor nyfikenhet kring vad som skulle hända men det var även några som ibland fokuserade på något annat. Barnen tyckte att det var roligt att lyssna och diskutera om sagan. Aktiviteten var lite längre än planerat och därför började barnen tröttna lite på slutet men förskolläraren tyckte att hon ändå hade lyckats med aktiviteten och syftet. Efter våra reflektioner kom vi fram till att vid nästa tillfälle ska vi pröva att använda rekvisita under bokläsningen. Detta för att kunna utmana barnen vidare i deras språkutveckling i svenskan.

5.1.2.3. Aktion 2

Innan Anna påbörjade den andra aktionen, ställde hon några frågor till barnen kring bokens innehåll för att se hur mycket de kom ihåg från den första bokläsningen. Det visade sig att några av sakerna som barnen hade lärt sig under det första boksamtalen, hade de redan glömt bort. Barnen hade till exempel svårt att komma ihåg alla djurens namn från sagan.

Anna valde samma barngrupp som vid första aktiviteten och läste samma bok, det vill säga "Sagan om vanten". Vid detta tillfälle testade förskolläraren att använda sig av en sagopåse med rekvisita i form av plastfigurer som representerade olika djur och en stor röd vante. Alla föremål fanns redan i verksamheten. Tanken med detta var att genom att dramatisera sagan, utforska om det kommer ske någon förändring i boksamtalen.

5.1.2.4. Reflektionssamtal 2

Det visade sig att genom att läsa boken och samtidigt använda rekvisita, skapade det ett djupare samtal kring innehållet. Barnen var delaktiga i samtalet, ställde frågor och funderade kring hur alla djur kunde få plats i en liten vante. Genom att se djuren samtidigt som man hör vad de heter så var det lättare för barnen att koppla ihop och förstå. Att läsa sagan och använda olika rekvisita ökade barnens förståelse kring innehållet samt gjorde barnen mer uppmärksamma och engagerade i aktiviteten. Enligt Anna är det viktigt att göra barnen till medberättare, det vill säga att göra de mer delaktiga i diskussionerna kring material man använder vid bokläsning. Vi observerade att bokläsning utan rekvisita skapade mindre delaktighet hos barnen där de ställde färre frågor och ibland tappade fokuset. Utan att se djuren visade det sig vara svårare att komma ihåg vilket djur det är. Anna tycker att ändra röstlägen och visa riktiga djurfigurer som flyttar in i vanten, förstärker den visuella upplevelser och gör sagoläsningen mer spännande. Pedagogerna tyckte att hon efter bara två bokläsningstillfällen såg en förändring hos barnen på deras upplevelser kring boksamtal. Detta visade sig genom att barnen visade ett större intresse under boksamtalet jämfört med tidigare tillfällen där de enbart lyssnat på böcker utan att reflektera kring dess innehåll. Barnen tyckte mycket om boken och visade stort intresse, vilket i sin tur ledde till att barnen vid ett annat tillfälle själva började dramatisera och undersöka sagan samt leka med djuren. Genom att komma ihåg bokens karaktärer och i vilken ordning de agerade visade sig därför var viktigt. Barnen tyckte att det var roligt att lyssna och återberätta sagan och samtidigt att se djuren. Detta skapade möjligheter till att ta sig an nya ord och öva uttalet.

5.1.3. Fallbeskrivning: Förskola 3

Aktionerna genomfördes av förskolläraren Maggis efter att ha förankrat med arbetslaget om vilket område som behövdes förbättras på avdelningen utifrån studien syfte. Pedagogerna kom fram till att bokläsningen på avdelningen oftast används som ett sätt att fylla ut tiden i väntan på något som ska hända eller när det fanns utrymme för det. Det vill säga så sker dessa tillfällen oftast spontant, ofreflekterat och oplanerat. Även valet av böcker varierar och pedagogerna menar att det finns en variation av böcker på avdelningen anpassat till åldrarna i barngruppen men vid val av bok så tar man oftast den bok som är tillgänglig. Pedagogerna uttryckte också att tiden många gånger inte räcker till vilket leder till att verksamhetens planering många gånger behöver ändras och andra aktiviteter behöver prioriteras. Därför blir det så att man ibland klämmer in högläsning när det finns utrymme för det. Detta resulterade i ett utvecklingsarbete kring bokläsning med boksamtal som metod. Utvecklingsarbetet skulle genomföras på så sätt att förskolläraren fick planera ett boksamtalstillfälle genom att själv välja bok samt barngrupp. Efter den genomförde aktionen skulle vi reflektera kring hur det gick och vad som kunde göras annorlunda. Detta för att sedan utföra ytterligare en aktion utifrån samtalsreflektionerna, ljudinspelningar och anteckningar som gjorts under observationerna.

5.1.3.1 Aktion 1

Boksamtalet planerades genom att dela in gruppen i mindre grupper. De barn som skulle delta i boksamtalet fick stanna kvar på avdelningen med de andra fick gå ut. Boksamtalet hölls i bokläsningshörnan där förskolläraren hade förberett med belysning och placerade ut kuddar på golvet för de fyra barnen som skulle delta. Aktiviteten hölls efter mellanmålet. Förskolläraren började med att presentera den valda boken "Bockarna Bruse" skriven av Catarina Kruusval samt förklarade för barnen vad en författare är. Hon höll upp boken på ett tydligt sätt så att barnen kunde se bilderna och läste boken genom att använda sig av olika

rösttoner både höga och ljusa. Pedagogen gestaltade även de olika karaktärerna genom att använde sig av kroppen men också genom ansiktsuttryck. Genom att ha ögonkontakt med barnen kunde hon stanna upp och ge respons på barnens uttryck men även för att kunna ställa frågor relaterade till boken. Boksamtalen avslutades med att barnen fick bläddra i boken på egen hand.

5.1.3.2 Reflektionssamtal 1

Vid den gemensamma reflektionen kring boksamtalen beskrev förskolläraren att det är svårt att ha boksamtal med de yngsta. Hon menade att de behöver lära sig att sitta still och lyssna på en bok. I förlängningen ska barnen klara av svårare och svårare böcker. Och ju tidigare man börjar med boksamtal desto mer erfarenheter får de med sig och desto enklare blir det att förhålla sig till dem i senare ålder. Förskolläraren förklarade att inramningen var bra för de barnen som inte har en läsvana och för de som oftast springer iväg. Med inramning menar hon att man kan fånga upp de barnen och göra det till något extra. Man kan exempelvis placera ut kuddar så som gjordes under boksamtalen och göra annorlunda än vid en vanlig bokläsning för att visa på att det är något annat nu. Hon hävdar att det också är svårt att få till sådana tillfällen spontant utan att det är något som behöver planeras in om man ska få till det extra så att man som barn och pedagog kan zooma in och hålla fokus i boksamtalen. Utifrån val av bok var motiveringen att det är en lätt bok att läsa och är lagom lång. Hon upplevde också att det fanns en uppreppande och återkommande effekt i boken, något som hon uttrycker är väldigt populärt med de yngsta men också bra för språkutvecklingen. Man får höra samma ord flera gånger. En annan anledning till val av bok var att boken var lätt att gestalta på så sätt att man kunde anpassa rösttonerna till bokens olika karaktärer. Exempelvis, den stora boken bruse med mörkare röst ton. På så sätt menade hon att man kan koppla ord och gester, att det hör ihop och det blir dubbelinläring. Maggis tyckte dock att det var jättesvårt att ställa frågor. Hon kom på sig flera gånger under boksamtalen ställa "ja" och "nej" frågor. Hon menade att det inte bidrar till något fördjupat samtal utan att samtalen oftast stannar upp. Hon ansåg att det kanske hade underlättat om hon hade förberett några frågor innan. Vidare påpekade hon vikten av att planera boksamtal för att undvika att hamna i sådana situationer. De fyra barnen som deltog i boksamtal valdes utifrån att de kan uttrycka sig på olika sätt och befinner sig på olika nivåer i sin språkutveckling. Barnen som deltog har svenska som ett andra språk. Vissa av de talar enbart sitt modersmål ett annat barn även har utvecklat svenska som sitt andra språk. Hon menar att det är bra att blanda både de språkstarka barnen med de som ännu inte utvecklat sitt språk. Hon valde även ut de fyra barnen utifrån att de var jämnåriga.

Boksamtalen hölls efter mellanmålet vilket Maggis upplevde var en bra tidpunkt på dagen. Valet av rum var dock inte optimalt eftersom vissa av barnen som deltog i boksamtalen skulle gå hem. Maggis menar att vid ett boksamtal bör man gå till ett annat rum eller att någon pedagog möter upp föräldrarna och ber dem att vänta tills undervisningen är slut. Efter den gemensamma reflektionen kom vi fram till att bilderna i boken var svåra för barnen att tolka och koppla ihop med ord. Det som väckte barnens intresse var pedagogens gestaltning av boken, där rösttonen och kroppsuttrycken hamnade i fokus hos barnen. Detta såg vi som något positivt och tänker att vi tar med oss vid nästa tillfälle. Utifrån detta kom vi fram till att berätta samma bok igen fast med hjälp av rekvisita. Detta för att se om barnen får en ökad förståelse för boken och dess innehåll. Genom att använda sig av rekvisita ger det möjlighet till att konkretisera innebörden av ord och mening. Ett ytterligare förbättringsområde som lyftes var stödfrågorna. För att undvika att man ställer "ja" och "nej" frågor, vilket är lätt att göra så ska förskolläraren planera in några frågor till nästa tillfälle för att se om det bjuder in till samtal.

5.1.3.3. Aktion 2

Vid andra tillfället hade pedagogerna planerat in nästa tillfälle utifrån vad vi hade kommit fram till vid våra tidigare reflektioner. Återigen hölls boksamtalet på avdelning med samma barngrupp som förra tillfället. För att undvika avbrott så hölls den planerade aktiviteten vid en annan tidpunkt på dagen. Rekvisita hade förberetts i form av skuggfigurer i pinnar. Projektor hade förberetts för att få lysa upp vägen så att skuggfigurer skulle projiceras mot väggen. Även stödfrågor hade planerats in. När förskolläraren hade samlat barnen så höll hon upp boken "Bockarna Bruse" och berättade att de skulle få lyssna på sagan igen. Alla barn visade ett stort intresse för sagan och lyssnade aktivt när sagan berättades. Barnen upprepade ord och imiterade Maggis kroppsspråk, ansiktsuttryck och röstton. Rekvisitan lät barnen vara under större delen av samtalet. Förskollärarens stödfrågor bidrog till ett mer fördjupat samtal än vid tidigare tillfälle även om hon vid vissa tillfällen fick besvara dem själv.

5.1.3.4. Reflektionssamtal 2

När boksamtalet var över hade vi ytterligare en gemensam reflektion kring aktionen. Denna gång upplevde vi att barnen var mer aktiva under aktiviteten. Maggis trodde att det berodde på att rekvisitan gjorde att det blev tydligare och konkret för vad som är exempelvis är en bock. Under reflektionssamtalet framgick det att krävs mycket av den som ska berätta och hålla i sagan. Men om man tänker utifrån att man ska hjälpa ett barn att återberätta en saga då är rekvisitan guld värd. Det blir väldigt konkret för de barn som inte har språket. Man kan lägga till meningar som inte framgår i bilder och göra en egen tolkning av bilderna som till exempel att bocken är rädd. På så sätt gestalta det för barnen och ge de verktygen för att de ska kunna uttrycka det själva. Det väcker även barns nyfikenhet och intresse. Så i långa loppet är rekvisitan bra. Utifrån stödfrågorna som hade förberetts förklarar att hon att det underlättar på så sätt att man kan ställa frågor som barn kan relatera till egna erfarenheter. Detta leder till ett mer fördjupat samtal och alla barn blir delaktiga. Men också att man bör undvika att ställa "ja" och "nej" frågor.

5.2. Sammanfattande resultat

I detta kapitel redovisas resultaten från de tre förskollärarnas reflektionssamtal samt observationer. Resultatet har delats upp i två beskrivningskategorier utifrån de gemensamma mönster som framträdde under reflektionssamtalen. Den första kategorin är *Förskollärarnas strategier i boksamtalssituationerna*. Dessa redogörs med underrubriker som är mer ingående och beskriver förskollärarnas reflektioner och tankar kring olika valda strategier under bokläsningen för att främja barns språkutveckling. Under den andra kategorin beskrivs hur *Förskolläraren uppmärksammar barnens uttryck under bokläsningen*. Även här används underrubriker som beskriver varje del mer fördjupat.

5.2.1. Förskollärarnas strategier i boksamtalssituationerna

5.2.1.1. Planering som grund till boksamtal

De förskollärare som deltog i studien var överens om att förberedelser är viktigt av flera skäl. En genomtänkt förberedelse kan leda till meningsfulla diskussioner. Genom att läsa boken innan man presenterar den för barnen, kan förskollärare identifiera olika tema och frågor som kan lyftas i samtalet. Förberedelse till samtalet bidrar också till ökad delaktighet från alla barn. Förskolläraren kan exempelvis tänka genom barns placeringen i rummet samt vilka frågor ställs till vilket barn. Även inramningens betydelse poängterades av de samtliga förskollärarna. De menar att hur man introducerar en aktivitet är en viktig aspekt, eftersom introduktionen kan visa på barnens förståelse för vad som förväntas av de i uppgiften och hur de tar sig an den.

5.2.1.2 Öppna frågor

Under boksamtalen använde sig pedagogerna av stödfrågor som visade sig vara väldigt positivt och skapade dynamiska diskussioner. Genom att ställa didaktiska frågor kunde förskollärarna hjälpa barn att bearbeta bokens innehåll på en djupare nivå. Didaktiska frågor kan hjälpa barn att utveckla sin förmåga att tänka självständigt och reflektera över en text. Under våra observationer har vi märkt hur öppna frågor leder till en dialog vilket visat en positiv inverka på möjligheten att komma till tal då fler barn än vanligt var aktiva. Vi ser även att detta har en gynnat barnens språkutveckling och förmåga till att kommunicera på svenska med andra.

5.2.1.3 Bokval

Vid val av böcker som ska läsas är det viktigt att man utgår från barngruppens språkliga nivå. På samtliga förskolor visade det att genom att välja en boken som är lagom lång kunde barnen hålla fokus under bokläsningen. Studien visade även att om boken har ett rikt innehåll bidrar det till att man kan arbeta med boken på många olika sätt. Det kan handla om att boken har rikligt med bilder som representerar bokens innehåll och handling. På så sätt underlättar det att prata kring boken men också lättare för barnen att koppla texten med bilderna.

5.2.1.4 Miljön

Att läsa utan störande faktorer kan bidra till givande bokläsningssituationerna. Inom alla tre verksamheter skapades en lugn och inbjudande miljö som var viktigt för att fånga barns uppmärksamhet. Ett bra sätt att främja dialog och därmed språkutvecklingen är att ha inte för mycket material runt om kring. Detta kan orsaka att barnen tappar fokus under aktivitetens gång. Att inreda rummet med kuddar och dämpa belysningen kan göra lässtunden bekvämt och inbjudande för barnen att sitta och läsa. Det bidrar även till att barnens fokus riktas på det som ska hända. Genom att välja ett begränsat antal böcker blir också lättare för pedagoger att planera noga och välja böcker som passar bäst barngruppen. Det visade sig också att på de samtliga förskolorna att tidpunkten hade en stor betydelse för hur lyckat ett boksamtal kan vara. Det gäller att bland annat välja en tidpunkt på dagen då barnen är mätta och belåtna. Det kan handla om efter vilostunden eller efter mellanmålet. Nackdelen med att hålla ett boksamtal efter ett mellanmål visade på en av förskolorna då många av barnen går hem. Detta

ledde till flera avbrott. Då är det relevant att välja ett annat rum att hålla sig på om man väljer att ha ett boksamtal efter mellanmålet.

5.2.1.5 Gruppindelning

Utifrån våra observationer visade också barngruppens storlek hade en stor betydelse i lässituationerna. Alla pedagoger valde att genomföra boksamtalen i mindre barngrupper där de motiverade att bokläsning i stora grupper kan skapa hinder och ger inte lika mycket möjlighet till lärande. Mindre grupper skapar även möjligheter till samtal och djupare diskussioner. Genom att arbeta med en mindre barngrupp underlättar för barnen att komma till tal och därmed ökar deras delaktighet och inflytande i lässituationen.

5.2.1.6 Rekvisita

Rekvisita visade sig i alla tre verksamheter vara till stor hjälp i förstärkning av kommunikation, både i form av bilder samt riktiga figurer. Genom att använda rekvisita samtidigt man läser boken, ökade barnens delaktighet i samtalet men även själva förståelsen kring bokens innehåll. Barnen visade också större engagemang under aktiviteten och var mer uppmärksamma och nyfikna på det som händer. Barnen ställde fler frågor där även de mindre språkstarka barnen var aktiva i boksamtalet. Bilder och figurer hjälpte till att förstärka och förtydliga kommunikationen, särskild för de barnen som visade svårigheter att förstå svenska språket.

5.2.2. Förskollärarnas uppmärksammar barnens uttryck under bokläsning

5.2.2.1. Barnen är aktiva under bokläsningen

Våra fallbeskrivningar visar att de flesta barn som deltagit i studien var aktiva och visade ett positivt engagemang under bokläsningen. Men det fanns några barn som hade svårt att sitta stilla en längre stund och fokusera på boksamtalet. Det handlade i stort sett om de yngsta barnen, där Maggi upplevde det som en svår situation under den gemensamma reflektionen. Det fanns också två äldre barn som var mindre aktiva under bokläsningen. Lisa menar att detta kan bero på att barnen var blyga, att boken inte var tillräckligt intressant, eller för svår för dem. Detta har bidragit till att skapa ytterligare en lässituation där alla barn skulle kunna vara aktiva. Pedagogerna på samtliga förskolor kom då fram till att öka barnens delaktighet genom att inkludera visuellt stöd i form av rekvisita. Detta för att förstärka kommunikationen under aktiviteten samt förbereda relevanta stödfrågor inför lässtunden för att göra barnen mer aktiva i diskussionerna. Som vi beskrivit tidigare varierade de språkliga nivåerna hos barnen som deltog i studien. De barnen som inte hade det verbala språket uttryckte sig genom kroppsspråk, ansiktsmimik och gester, men även genom att imitera pedagogen och varandra. Enligt sociokulturell teori lär sig barn genom samspelet med mer kunniga personer, i detta fall de som behärskar språket bättre. Genom att de uttryckte sig på olika sätt kunde barnen visa sitt intresse, vilket hjälpte oss pedagoger att förstå när de var engagerade. Att utveckla bokläsningstillfällena genom användning av rekvisita och stödfrågor visade sig vara positivt enligt pedagogerna. Samtalet var mer strukturerat och till och med de barn som var mindre engagerade vid det första tillfället och var tysta, diskuterade mer och var mer aktiva under aktiviteten.

Under reflektionssamtal uttryckte samtliga förskollärare att bokläsning tillsammans med rekvisita väckte fler funderingar hos barnen kring bokens innehåll som i sin tur skapade djupare samtal. Detta har även bidragit till en större förståelse av bokens tema och även gjorde barnen till medberättare. Enligt Maggis var rekvisitan guld värd vid återberättande av sagan, eftersom den var mer konkret och speciellt värdefull för de barn som inte har det verbala språket eller som behöver förstärkning av ordens innebörd.

5.2.2.2. Förskolläraren fångar barnens intresse

Ovanstående fallbeskrivningar visar att förskollärarna använder sig av olika gynnsamma strategier vid boksamtal för att fånga barnens intresse. Detta för att på bästa sätt bidra till barns språkutveckling i svenskan. Genom dessa strategier kan aktiviteten uppnå sitt syfte. Vi tolkar att grunden för att förskollärarna lyckades med att fånga barnens intresse ligger i deras långa arbetserfarenheter och pedagogiska kunskaper. Detta visade sig när Lisa startade aktiviteten helt oförberett, men genom att ställa relevanta frågor kring bokens innehåll, lyckades hon uppmuntra barnen till delaktighet och engagera dem i samtalet. Anna och Maggis var väl förberedda inför aktiviteten och gjorde sig bekanta med böckernas innehåll. Detta gjordes för att kunna läsa boken med inlevelse och på så sätt fånga barnens intresse. Genom att läsa med varierande tonläge gjorde pedagogerna bokläsningen spännande och detta väckte intresse hos barnen. Både Maggis och Anna valde en lagom lång bok så att barnen skulle kunna lyssna på hela boken utan att tappa fokus eller tröttna för fort. Samtliga pedagoger använde sig även av upprepningar samt betoningar av viktiga ord, gjorde pauser under bokläsningen och använde sig även av olika ansiktsuttryck. Detta gjorde pedagogerna för att göra sagan mer intressant och för att fånga barnens uppmärksamhet samt göra barnen delaktiga i utforskandet av bokens tema. Att samtala kring bilder där barnen fick höra nya ord var också en positiv faktor för barnens språkstimulans. För alla pedagoger var inramningen en viktig aspekt eftersom att läsa i en ostörd miljö med en mysig belysning och kuddar att lägga sig på kan på ett positivt sätt påverka koncentrationsförmågan, vilket i sin tur gör barnen mer intresserade av aktiviteten. Vi upplever även att tidsaspekten kan vara en framgångsfaktor i boksamtal. Att läsa en bok i vissa delar av dagen kan påverka koncentrationsförmåga hos barnen. Att starta en bokläsningsaktivitet strax innan måltiden eller vilan kan hindra till ett lyckat boksamtal eftersom barn är trötta och hungriga, vilket gör de mindre aktiva och det blir svårare att engagera de i aktiviteten.

6. Avslutande diskussion

I det här avsnittet som har en central roll i vårt arbete kommer vi att diskutera kring valet av metod samt studiens resultat utifrån insamlade datamaterial. Vi har tagit utgångspunkt i studiens syfte samt våra två forskningsfrågor:

- Vilka gynnsamma strategier framträder i bokläsningssituationerna?
- Hur agerar förskollärarna för att fånga upp barnens uttryck under bokläsningen?

Vi kommer att diskutera det slutliga resultatet i relation till tidigare forskning samt teoretiska ramen det vill säga det sociokulturella perspektivet som är utgångspunkten i vårt arbete.

6.1. Resultatdiskussion

Syftet med vår studie är att reflektera över bokläsningssituationer för att hitta bra strategier för bokläsning i flerspråkig barngrupp för att stödja barnens språkutveckling i svenska. Vårt resultat tyder på att det finns många olika faktorer som kan främja barnens språkutveckling i svenskan. För att på ett tydligt sätt beskriva de olika faktorerna, valde vi att dela upp diskussionen tematiskt på följande sätt: *“Förskollärarnas förhållningssätt under bokläsning med boksamtal som språkutvecklande metod”* och *“Stöttande strategier under boksamtal”*.

6.1.1 Förskollärarnas förhållningssätt under bokläsning med boksamtal som språkutvecklande metod

Studiens resultat visar att bokläsning samt boksamtal är viktiga och har positiva effekter för barns språkutveckling. Detta bland annat genom de gynnsamma strategier som förskollärare använder sig av vid bokläsningssituationerna. Liknande resultat rapporterade Svensson (2012) i sin studie som visar att pedagogernas förhållningssätt samt metoder de använder vid bokläsning har en avgörande roll när det gäller barns språkutveckling. Men även att bokläsning kan bidra till rikt språk samt ökat ordförråd särskilt när det gäller barn som inte har svenska som modersmål. Även Tsybina och Eriks-Brophys (2010) studie framhåller hur boksamtal kan gynna de flerspråkiga barnens ordförråd för de flerspråkiga barnens ordförråd. Resultatet visade att barnen som deltog i boksamtal lärde sig fler ord än de som inte gjorde det, vilket visar att planerade boksamtal kan vara effektiva verktyg för språkinläring. Detta visades även i observationerna i vår studie där det framkom att nya begrepp användes av några barn efter de planerade boksamtalen. Björk-Willén m.fl. (2018) betonar även hur bokläsning kan bidra till en gynnsam språkutveckling hos barn och framhåller pedagogens viktiga roll i att stödja detta redan från tidig ålder. Forskarna betonar vikten av att språkinläring inte enbart ska handla om att lära sig särskilda språkliga kunskaper utan att barnen behöver också utveckla både sociala och kulturella färdigheter. De menar att på så sätt ges barnen förutsättningar till att utvecklas till kompetenta och självständiga individer. I vår studie detta visade sig när pedagogerna delade upp barnen i mindre grupper vilket skapade en tryggare lärmiljö där barnen kunde vara delaktiga och interagera med varandra.

Svenssons (2012) studie visar däremot att högläsning kan utgöra hinder för barnens språkutveckling om pedagogerna saknar kunskap och kompetenser kring hur man gör. Även Damber (2015) skriver i sin studie att om pedagogerna inte utmanar barnen tillräckligt under bokläsning kan detta leda till att barns språkutveckling inte kommer att gynnas på ett positivt sätt. Detta har vi inte observerat i vår studie men det är viktiga aspekter att tänka på i vårt fortsatta utvecklingsstudie. I resultatet kan vi utläsa även att barnen var aktiva och visade ett positivt engagemang under bokläsningen. Men det fanns några barn som hade svårt att koncentrera sig under en längre stund under den första aktionen. Detta upplevdes som ett hinder av pedagogerna vilket resulterade till att pedagogerna skapade ytterligare ett bokläsningstillfälle för att göra alla barnen delaktiga i diskussionerna som har en positiv påverkan på språkinläring. Likt vårt resultat visar Svenssons (2012) studie på att pedagogens roll är viktigt när man planerar bokläsningssituationerna. Det handlar om att skapa goda språkliga lärande miljöer, olika strategier och metoder för att göra barnen delaktiga men också att lyssna på barns reflektioner under boksamtalen har en stor betydelse för språkutvecklingen. För att möjliggöra detta krävs att förskollärare planerar och förbereder boksamtalstillfällena vilket samtliga respondenter var överens om.

Brouillard m.fl. (2022) skriver om hur läsning i en flerkulturell kontext kan ha positiva konsekvenser. Studien betonar att planeringen av boksamtal spelar en viktig roll för att uppnå dessa gynnsamma effekter. Fokus ligger inte på vilken bok som ska läsas, utan på hur vi läser, hur ofta vi läser och hur vi planerar boksamtalen. Även Wagners (2022) studie påvisar hur arbetet med läsning med flerspråkiga barn har en positiv påverkan på språkutvecklingen av både det svenska språket och modersmålet. Detta påvisades också i vår studie där en genomtänkt förberedelse till boksamtalen visade sig vara viktig för att öka barns delaktighet vilket i sin tur skapade diskussioner. Det handlade om att till exempel läsa igenom texten själv och öva på att läsa med känslor för att väcka intresse hos barnen. Även en tydlig inramning spelade betydelsefull roll eftersom att introducera aktiviteten gör barnen mer införstådda på vad som kommer hända. Dambers (2015) studie bekräftar att planering av boksamtal har en stor betydelse eftersom bokläsning används för det mesta för att fylla ut tiden eller för att samla barnen. Detta var något som även respondenterna uttryckte i vår studie.

Utifrån våra studieresultat och tidigare forskning anser vi att boksamtal är viktigt för barns språkutveckling i svenska. Genom att medvetet arbeta med bokläsning kan vi grunda arbetet med barnens proximala utvecklingszon. Enligt den proximala utvecklingszonens teori är det grundläggande för barnens språkutveckling att få stöttning från en mer kompetent person. Denna typ av stöttning i boksamtal kan ske när forskolläraren ställer öppna frågor som hjälper det enskilda barnet att förstå texten och utveckla språket. I vårt resultat kunde vi utläsa att spontana frågor oftast leder till "ja" och "nej" svar, vilket kan vara ett hinder för att ha en givande diskussion. Genom att svara på frågor och diskutera bokens innehåll kan barnen bredda sitt ordförråd, träna sin förmåga att berätta och argumentera, och på så sätt närma sig sin utvecklingszon, det vill säga att gå vidare i sitt lärande (Säljö, 2015). När det gäller forskollärarnas agerande för att fånga upp barnens uttryck under bokläsningen som vår andra frågeställningen, visar resultatet i vår studie att pedagogens roll och förhållningssätt har en stor betydelse för att ge barnen förutsättningar att utveckla och lära sig med boksamtal som metod. Vår studie visade att de äldre barnen i de två verksamheter där studien genomfördes hade det verbala språket och kunde sammanfatta bokens innehåll. De kunde även uttrycka sina tankar kring boken. Medan de barnen som vågade inte prata eller pratade mindre än de andra barnen och genom detta var mindre delaktiga, behövde pedagogens stöttning och guidning. Inom den sociokulturella teorin är stöttning avgörande för att barnen ska kunna lyckas med sitt lärande (Vygotskij, 1995). Detta betyder också att ju mer de lär sig från de mer kunniga, desto mer kommer de att klara av på egen hand i framtiden. Vårt resultat påvisar även att boksamtalen med de yngsta barnen var svårt. De barn som inte kunde uttrycka sig verbalt, uttrycka sina tankar eller delta i diskussion under boksamtalen fick istället bläddra i boken på egen hand och peka på bilderna. Då visade sig att ögonkontakten med pedagogen hade en stor betydelse för att kunna svara på barns uttryck. De barnen som inte hade det verbala språket imiterade uttrycken, det vill säga kroppsspråket samt rösterna som pedagogerna använde sig av. Det handlade till exempel om att använda mörkare eller ljusare rösttoner beroende på bokens innehåll. Förutom pedagogens roll, barnens ålder samt språkliga nivå visar studiens resultat att bokläsning är också för barnen ett sätt att uttrycka sig på olika sätt. Det ger barnen möjlighet att använda sig av både verbala och ickeverbala kommunikationsmetoder. Genom att svara på frågor använde barnen det verbala språket och ickeverbala när de inte kunde kommunicera verbalt och då nickade barnen ja eller nej istället eller pekade på boken för att uttrycka sig på andra sätt. De äldre barnen fick själva upprepa nya rimord och öva uttalet och de barnen som kände boken stöttade andra barn genom att förklara och svara på frågorna. Denna form av stöttning är viktigt inom den sociokulturella perspektiv som Kultti (2014) beskriver där de som är mer erfarna och kunniga hjälper andra genom att använda olika strategier för att stödja deras lärande av nya kunskaper.

6.1.2. Stöttande strategier under boksamtal

Utifrån den sociokulturella teorin sker inläring i olika sociala sammanhang och tillsammans med pedagogens stöttning kring det barnen inte kan på egen hand än. Resultatet i vår studie visar att pedagogerna stöttade och stimulerade barns språk genom att använda olika strategier. Detta var bland annat att använda upprepningar samt betoningar av betydelsefulla ord för att ge barnen möjligheten att få höra nya ord många gånger. Men även att samtala kring bokens innehåll med en grupp barn genom att ställa stöttande frågor visade sig vara gynnsamt. Detta påvisade även Pantaleos (2007) studie där kollektivt samtal kring bilderböcker gav positiva effekter på barnens språkutveckling. Det skapade även möjligheter till djupare diskussioner samt gruppreflektioner.

Enligt den sociokulturella teorin kan barnen utveckla språket genom att till exempel använda olika medierande redskap både fysiska och mentala. Detta kunde vi observera även i vår studie där användning av rekvisita i form av riktiga figurer visade sig att vara stor hjälp för att stärka och förtydliga kommunikationen. Att läsa boken och samtidigt visa artefakter ökade barns engagemang under boksamtalen och gjorde de mer nyfikna på bokens innehåll. Genom detta medierade pedagogen kunskapen till barnen och gjorde de mer uppmärksamma under aktiviteten. Barnen ställde även fler utforskande frågor som gjorde de mer aktiva i samtalet, även barnen som inte har svenska som modersmål. Harris och Smith (2017) studie visar också att användning av rekvisita vid högläsning är betydelsefull för att barnen ska kunna återberätta olika händelser men även att förbättra sin läskunnighet i samband med interaktion med bokläsning.

Samtliga pedagoger som deltog i studien ansåg också att miljön spelade en stor roll för att fånga barnens intresse. Vilket överensstämmer med det sociokulturella perspektivet som var utgångspunkten i vår studie där barns utveckling sker i samspel med den miljön och omgivning de befinner sig i. Det handlar både om den fysiska och sociala miljön som personerna befinner sig i och interagerar med andra individer. Enligt Vygotskij (1995) bidrar en stimulerande miljö med verktyg, material och andra resurser till möjligheter till interaktion och samverkan som kan främja både lärande och utveckling. Även det kontinuerliga samspelet mellan den vuxne och barn har en stor betydelse för barnens lärande enligt detta perspektiv. Vår studie visar att en inbjudande och språkfrämjande miljö som fångar barns uppmärksamhet är viktigt för att skapa dialog som i sin tur bidrar till språkutvecklingen. Att begränsa antal material i rummet samt en lagom inredning hjälper barnen att fokusera på det som händer istället att vara okoncentrerade. Enligt Vygotskij (1995) räcker det inte med att bara ha en närvarande vuxen utan att det behöver finnas en aktiv kommunikativ interaktion mellan deltagarna där språket ses som ett redskap för att möjliggöra individens förmåga att tänka och lösa problem. Han menar att genom att språket är något som vi använder för att uttrycka tankar och idéer och genom att kommunicera med andra kan vi ta in nya tankar och idéer. Detta var något vi kunde observera i bokläsningssituationerna när pedagogerna och barnen interagerade med varandra med hjälp av stödfrågor som skapade dynamiska diskussioner där fler barn kunde komma till tal. Genom öppna frågor fick även barnen möjligheten att utveckla sin tankeförmåga och reflektera kring bokens innehåll som i sikt kan gynna deras språkutveckling i svenskan.

I vår resultatredovisning framträder det också att pedagogerna använder sig av öppna frågor. De upplevde att genom att ha förberedande frågor, ledde det till en dialog och möjlighet till

att fler barn som kunde komma till tal. Även Grovers m.fl. (2020) studie visar att öppna frågor är en framgångsrik faktor för att stimulera barns språkutveckling. Forskarna menar att genom att ha en interaktiv kommunikation och använda öppna frågor som utgångspunkt kan det leda till ett samtal som kan bland annat utveckla deras ordförråd. Resultaten av Mol, Bus och de Jong (2009) studie påvisar också boksamtalens betydelse i barns utveckling av den verbala förmågan. Samt att användning av öppna frågor och samtal kring bokens innehåll är viktiga strategier som främjar barns språkutveckling. Studiens resultat visar även att barngruppens storlek var av stor betydelse i lässituationerna. Att genomföra boksamtalen i mindre grupper skapar större möjligheter till diskussion där barnen är mer koncentrerade och motiverade. Men även ökar barns delaktighet. Samma uppfattning påvisar Pantaleo (2007) i sin studie där bokläsning i mindre grupper visade positiva effekter på barns språkutveckling. Detta resulterade som i vår studie att barnen fick möjligheten till djupare samtal, att ställa utforskande frågor samt reflektera kollektivt.

Sammanfattningsvis visar vår studie att pedagogerna har goda kunskaper kring boksamtal och anser att det är ett viktigt verktyg för barns språkutveckling. De använder sig av olika gynnsamma strategier genom att ge barnen en mångsidig miljö med böcker, rekvisita, bilder och stöttning från pedagoger för att göra barnen delaktiga och engagerade i boksamtalen. Vi har också funnit många likheter med tidigare forskning som vi har utgått ifrån i vår studie. Även om vårt utvecklingsarbete pågick under en kortare tid kunde vi se att boksamtal som metod gav positiva effekter både hos barn men framförallt hos pedagogerna. Utvecklingsarbetet har bidragit till att de respondenterna som deltog i studien har börjat planera och reflektera mer kring bokläsning. Efter att vi har implementerat aktionsforskning i våra verksamheter har tankesättet hos arbetslaget förändrats vilket vi upplever som positivt.

Att fortsätta arbeta systematiskt med aktionsforskning kan ha stor betydelse för vår nya yrkesroll. Men även öka kvalitén både på barns samt våra egna lärande. Vi anser också att boksamtal har positivt påverkat barns språkutveckling, därför behöver vi planera att det finns flera tillfällen för bokläsning under dagen i våra verksamheter. Detta överensstämmer väl med läroplanens mål som säger att förskolan bör lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska genom högläsning samt samtal kring texter (Lpfö,2018).

6.2. Metoddiskussion

Eftersom aktionsforskning handlar om förändring och verksamhetsutveckling visade sig att denna metod vara lämplig för vår aktionsforskningsstudie som vi startade i våra verksamheter. Enligt Rönnerman (2015) är aktionsforskning en ansats där man söker kunskap och får en djupare förståelse kring frågor man ställer själv i praktiken. Detta gör att man kan titta på aktionsforskning ur ett "bottom-up" perspektiv. Utifrån det hade våra frågeställningar en central roll och var närvarande under hela processen.

I vår studie har vi tagit stöd av ett sociokulturellt perspektiv där språkutvecklingen sker i interaktion mellan barn, pedagogerna och omgivningen. Detta var i fokus under våra observationer och reflektioner. Intentionen med arbetet var att observera vilka strategier de tre förskollärare i de tre olika verksamheter använde sig av under bokläsningssituationer. Detta för att tillsammans fortsätta undersöka och reflektera över hur bokläsning påverkar språkutvecklingen hos barn i flerspråkiga barngrupper på svenska. Genom utvecklingsarbetet ville vi få svar på följande frågeställningar: "Vilka gynnsamma strategier framträder i bokläsningssituationerna?" och "Hur agerar förskollärarna för att fånga upp barnens uttryck under bokläsningen?". Därför använde vi pedagogiska verktyg såsom observationer,

ljudinspelningar och fältanteckningar för datainsamling, vilket enligt oss var det tillvägagångssättet som var mest gynnsamt. Rönnerman (2015) betonar vikten av att synliggöra aktioner eller processer med stöd av insamlad material vilket är en viktig del i aktionsforskningsprocessen. Detta är nödvändigt för att få förståelse för den information som samlats in. Observationer hjälpte oss också att synliggöra aspekter som inte kunde fångas med enbart ljudspelningar. Vi fokuserade på barnens samspel och interaktion, samt hur pedagogerna stöttade barnen i processen. Eftersom aktionsforskning var en helt ny och okänd metod för oss skapade det en oro och osäkerhet kring hur man gör. Det ledde till att vi fick läsa olika litteraturer som behandlade detta område för öka vår förståelse och kunskap kring aktionsforskningsprocessen. Det gav oss även en inblick över hur vi ska gå tillväga med arbetet. Aktionsforskning är en process som pågår systematiskt och under en längre period. För att kunna uppnå mål och slutresultat så kräver det tid. På grund av våra pågående studier har det begränsat oss från att vara närvarande i våra verksamheter på heltid. Därför är vårt utvecklingsarbete inte ett fullständigt utvecklingsprojekt eftersom vi var tidsbegränsade till att utföra de valda aktionerna under en viss tid. Det har gjort att vi inte ha kunnat synliggöra i vilken utsträckning vår studie har eller om den har påverkat barnens språkutveckling. Vi har kunnat ta del av barnens reaktioner och respons som visats under de valda aktionerna. Här hade loggböckerna och våra observationer en stor betydelse för att kunna analysera detta. I vårt utvecklingsarbete fick avgränsa oss till två aktioner och dessa genomfördes vid ett tillfälle vardera. Detta kan ses som ett första försök till att kunna förbättra och utveckla ett mer omfattande utvecklingsprojekt.

Under studiens gång insåg vi även att vi inte kunde besvara de frågeställningar vi hade från början och att vi därför behövde justera och avgränsa dem till de observerade situationerna. Detta gjorde vi för att kunna besvara dem utifrån våra observationer och för att sedan kunna diskutera dem. Det som vi har kunnat observera är ett ökat engagemang och delaktighet från barnens sida. Vi upplever att det har att göra med att de fick uppleva processerna på ett sätt som var nytt för de. De var informerade och medvetna om att de skulle ingå i en studie där de skulle observeras och spelas in. Även att de tillfällena de skulle delta i var planerade och arrangerade på ett nytt sätt. Det visade sig att bokläsning i sig att vara en rolig och spännande aktivitet för barnen. Pedagogerna visade också engagemang och en vilja att delta i projektet. Genom reflektionssamtal kunde vi diskutera över hur verksamheten skulle kunna utvecklas vidare. Det var också ett bra tillfälle att ta upp svårigheter och funderingar kring att arbeta med flerspråkiga barn.

Vi anser att aktionsforskning som verktyg kan ha en positiv påverka utifrån vårt utvecklingsområde där bokläsning kan användas som ett sätt att förbättrad språkutveckling hos barnen. Det krävs då mer tid för att kunna observera vidare flera tillfällen och dra generella slutsatser. Något annat som skulle kunna utvecklas vidare i aktionsforskningsprocessen är användningen av videoverktyg för att kunna fånga upp andra former av kommunikation, såsom ansiktsmimik och kroppsspråk (Evaldsson, 2020). Genom videospelningar kan också förskollärarens interaktion och förhållningssätt analyseras, och forskaren har möjlighet att observera olika detaljer som kanske inte observerades under själva aktionen. Vidare kan videospelningar användas för att dokumentera och följa upp förändringar som sker över tid. Video dokumentationen kan också vara till nytta vid samverkan med vårdnadshavarna, så att de kan involveras i forskningsprocessen och få insyn i förskolans arbete. Vår studie synliggjorde förskollärarnas perspektiv på hur ett boksamtal bör struktureras. Mycket handlar om vad förskolläraren tänker och reflekterar över. Det skulle vara intressant att involvera barnen mer aktivt i aktionsforskningsprocessen genom exempelvis att intervjua dem och reflektera tillsammans med dem om deras upplevelser och

erfarenheter kring bokläsning. Detta skulle kunna ge värdefull insikt om barnens perspektiv och behov, och hjälpa till att skapa en mer inkluderande och meningsfull forskningsprocess. (Johansson & Rosell, 2020). Som Nylund m.fl. (2010) belyser aktionsforskning är en process som kräver ett systematiskt arbete för att kunna se någon förändring och utveckling i verksamheten. Vi upplever även att denna metod kan bli relevant i vårt fortsatta arbete och kan komma till hand när pedagogerna vill utveckla vissa delar av verksamheten. Aktionsforskning kan skapa möjligheter för att synliggöra de brister som finns i verksamheten. Detta hjälper oss även att se vårt arbete ur ett nytt perspektiv. Loggboken är också ett användbart verktyg som vi upplever som relevant för att kunna dokumentera det som sker under processen gången. Som även Rönnerman (2015) påpekar är detta en viktig informationskälla som kan hjälpa oss att få bättre förståelse för vårt eget tänkande och handlande. Genom aktionsforskning får pedagogerna också nya kunskaper med hjälp av litteratur, vetenskapliga artiklar och annat material. Detta bidrar till en kontinuerlig uppdatering av kunskaper, vilket gynnar en mer uppdaterad verksamhet. Att ta del av material som väcker nya tankar och funderingar gör också att arbetet blir mer intressant och roligt för deltagarna. (Nylund m.fl., 2010).

7. Förslag till fortsatt forskning

Efter avslutade aktioner och pedagogiska reflektioner med arbetslaget visade alla tre förskollärare stort intresse av att vidare utveckla bokläsningssituationerna. En av pedagogernas förslag var dramatisering som en möjlighet till en lärorik upplevelse i samtalet. På det sättet kan kroppen också integreras i samtalet och fungera som en medierande faktor. Dramatisering kan hjälpa de barn som har svårt att sätta ord på sina tankar, och uppmuntrar interaktion mellan barnen. Förskolläraren betonar även pedagogens stödjande roll i kommunikationen. Om barnen har svårt att uttrycka sig verbalt är det viktigt att ha en lyhörd pedagog som kan hjälpa dem att hitta rätt ord.

Nästa förslag till utveckling av boksamtalet som den andra pedagogen föreslagit var att låta barnen återberätta sagan i rätt ordning utifrån utskrivna bilder från boken. Detta för att skapa givande språkutvecklande stunder samt göra sagoberättelse mer konkret. Men även att kunna observera vilken språklig utveckling som sker hos barnen. Vi anser att arbetet med modersmål kan bidra till positiva effekter på barns språkutveckling samtidigt som det stärker deras självkänsla och identitet. Vi tror att boksamtalet kan utvecklas vidare genom att integrera barnens modersmål i samtalet. Till exempel kan böcker erbjudas på olika språk, men det kräver att det finns pedagoger som kan läsa på olika språk. Det finns också andra teknologiska verktyg som kan hjälpa till, till exempel Polyglutt-appen som innehåller olika böcker på olika språk. Ett ytterligare alternativ kan vara att involvera vårdnadshavare i utvecklingsarbete genom att skicka hem materialet till sagan. På så sätt kan vårdnadshavarna berätta sagan på barnets modersmål för att ge barnet ytterligare en ökad förståelse för sagans innehåll.

Referenslista:

- Ahrne, G., & Svensson, P. (Red.). (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. (2. [utök. och aktualiserad] uppl.). Liber.
- Barmark, M., & Djurfeldt, G. (2020). *Statistisk verktyglåda 0: att förstå och förändra världen med siffror*. (Andra upplagan ed.). Studentlitteratur.
- Bjar, L., & Liberg, C. (Red.). (2010). *Barn utvecklar sitt språk*. Studentlitteratur
- Björk-Willén P., Simonsson M., Pramling N., (2018) Språkundervisning i förskolan: Teoretiska principer och empiriska exempel; *Norsk senter for barneforskning; VOL 36 NR. 3-4*
<https://doi.org/10.5324/barn.v36i3-4.2896>
- Brouillard, M., Dubé, D., Byers-Heinlein, K.C., (2022) Reading to bilingual preschoolers: An experimental study of two book formats. *Infant and child development*, 2022, 31 (3)
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1002/icd.2294>
- Damber, U.(2015) Read-alouds in preschool – A matter of discipline?. *Journal of Early Childhood Literacy* 15(2) 256-280
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1468798414522823>
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap. Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Natur & Kultur.
- Evaldson A-C. (2020). Videoetnografi och interaktionsanalys:att studera barns samspel i förskolan. I A. Åkerblom, A. Hellman, & N. Pramling (Red.), *Metodologi: För studier i, om och med förskola*. Gleerup.
- Fredriksson M. & Lindgrens Eneflo E. (2019) “Man blir lite osäker på om man gör rätt” –En studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan”. *Nordisk Barnehageforskningnordic. Early childhood education reseach journal* 2019, 18(6), 1-15
- Gjems, L. (2018). *Förskolans arbete med tidig litteracitet – på barns villkor*. Studentlitteratur
- Grøver, V; Rydland, V; Gustafsson, J; Snow, C.E;(2020) Shared Book Reading in Preschool Supports Bilingual Children’s SecondLanguage Learning: A Cluster-Randomized Trial. *Child Development* 91 (6) 2192 –2210
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/cdev.13348>
- Harris, P., & Smith, L. (2017) Using Puppets as Story Props for Read-Alouds: Addressing Reading/Learning Styles, *Reading Improvement*, Vol. 54 Issue 1, 6-8,
- Hellman A., & Hellman J.(2020). Etnografi och deltagande observation. I A. Åkerblom, A. Hellman, & N. Pramling (Red.), *Metodologi: För studier i, om och med förskola*. Gleerup.

- Hwang,P., & Nilsson, B. (2019). *Utvecklingspsykologi* . Natur & Kultur.
- Johansson, E. (2011). *Möten för lärande: pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. (2., rev. uppl.) Skolverket.
- Johansson,E., & Rosell,Y. (2020) Livsvärldsfenomenologi - att studera människors levda erfarenheter. I A. Åkerblom, A. Hellman, & N. Pramling (Red.), *Metodologi: För studier i, om och med förskola*. Gleerup.
- Kultti, A. (2014). *Flerspråkiga barns villkor i förskolan: lärande av och på ett andra språk*. Stockholm: Liber
- Läroplan för förskolan – Lpfö 18 (2018)*. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d5aa/1553968116077/pdf4001.pdf>
- Mol, S. E., Bus, A. G., & de Jong, M. T. (2009). Interactive book reading in early education: A tool to stimulate print knowledge as well as oral language. *Review of Educational Research*, 79(2), 979-1007.
- Nylund, M., & Lärarförbundet. (2010). *Aktionsforskning i förskolan - trots att schemat är fullt*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Pantaleo, Sylvia (2007) Interthinking: Young children using language to think collectively during interactive read-alouds. *Early Childhood Education Journal*, vol. 34, nr. 6. juni 2007
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1007/s10643-007-0154-y>
- Pramling,N. (2020). Vad utmärker vetenskaplig kunskap? . I A. Åkerblom, A. Hellman, & N. Pramling (Red.), *Metodologi: För studier i, om och med förskola*. Gleerup.
- Rönnerman, K. (2015). *Aktionsforskning i praktiken : förskola och skola på vetenskaplig grund* . Studentlitteratur AB, Lund.
- Sandvik,M. & Spurkland, M (2009) *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan*. Cappelen Damm AS, Oslo.
- Skolinspektionen. (2017). *Förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling*. Skolinspektionen.
- Starrin,B.& Svensson P-G (1996) (red.) *Kvalitativ Metod Och Vetenskapsteori*. Studentlitteratur AB.
- Svensson, A-K (2012). *Med alla barn i fokus om förskolans roll i flerspråkiga barns språkutveckling*. Paideia. Tillgänglig på internet:
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-1468> Hämtad 2019- 05-04, 29-37

- Säljö, R. (2015) *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. Gleerups Utbildning AB.
- Tsybina, I.; Eriks-Brophy, A. (2010) Bilingual dialogic book-reading intervention for preschoolers with slow expressive vocabulary development. *Journal of communication disorders*, 2010, Vol.43 (6), 538-556
<https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2010.05.006>
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådets rapportserie 1:2011. Vetenskapsrådet.
- Vygotskij, L. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Daidalos: Göteborg
- Wallerstedt, C. (2020). Ett sociokulturellt perspektiv. I A. Åkerblom, A. Hellman, & N. Pramling (Red.), *Metodologi: För studier i, om och med förskola*. Gleerup.
- Wagner, C.(2022) Multilingualism and Reading Identities in Prekindergarten: Young Children Connecting Reading, Language, and the Self. *Journal of language, identity & education* 2022(6), 423- 438.
<https://doi.org/10.1080/15348458.2020.1810046>
- Åberg-Bengtsson och Pramling (2020) Data att räkna med- om att använda I Åkerblom, A. Hellman, A., & Pramling, N. (2020). *Metodologi för studier i, om och med förskolan*. Gleerups.

Bilaga 1. Informationsbrev

Hej!

Vi heter Rola Yayo, Jeanette Wnuk och Raffaella Tommasi och är
förskollärostudenterna vid Göteborgs Universitet. Vi håller på att genomföra vårt
examensarbete som är i form av ett utvecklingsarbete.

Syftet med utvecklingsarbetet är att tillsammans med förskollärarna reflektera
över bokläsningssituationer för att hitta bra strategier för bokläsning i flerspråkig
barngrupp för att stödja barnens språkutveckling i svenska. Arbetet kommer att
genomföras genom observationer, ljudinspelningar och reflektionssamtal.
Slutligen kommer vårt utvecklingsarbete att publiceras på GUEPA och kommer
att vara tillgänglig för allmänheten att ta del av.

Bilaga 2. Samtycke

Till vårdnadshavare

Hej!

Vi är förskollärostudenterna vid Göteborgs universitet. Som en del av utbildningen genomför vi ett examensarbete i form av en studie/utvecklingsarbete. Vi vill med detta brev be er som vårdnadshavare om tillåtelse att ert barn deltar i observationer i samband med min datainsamling.

Information om studien/utvecklingsarbetet

Syftet med utvecklingsarbetet är att tillsammans med förskollärare reflektera över bokläsningssituationer för att hitta bra strategier för bokläsning i flerspråkig barngrupp för att stödja barnens språkutveckling i svenska.

Förfrågan om deltagande

Efter att du tagit del av informationen så tillfrågas du om du godkänner att ditt barn deltar i studien. Medverka i studien innebär att ditt barn kommer att delta i några bokläsnings tillfällen som vi kommer att observera och använda oss av ljudinspelningar för att samla in material till vårt utvecklingsarbete.

Konfidentialitet

Alla uppgifter om ditt barn behandlas konfidentiellt. Detta innebär att de förskolor/förskoleklasser, barn, eller pedagoger som finns med i undersökningen inte kommer nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att identifiera i undersökningen. Vilken stad eller vilken stadsdel som undersökningen genomförs i skrivs inte heller fram i uppsatsen.

Hantering av data och personuppgifter

Efter avslutat examensarbete raderas all data och insamlade personuppgifter.

Frivillighet

Deltagande i studien är frivilligt och bygger på att barnets vårdnadshavare ger sitt skriftliga samtycke. Alla deltagare har också rätt att avbryta sin medverkan i studien när som de önskar utan att ange särskilda skäl för det. För att avbryta sin medverkan kontaktas studenterna, se kontaktuppgifter nedan. Väljer du att inte låta ditt barn delta i studien, eller att avbryta medverkan, så kommer detta inte få några konsekvenser och inte påverka eller inkräkta på ditt barns sedvanliga tillvaro på förskolan.

Jag har tagit del av ovanstående information och samtycker till att mitt barn deltar i studien

Datum .....

Barnets namn.....

vårdnadshavares underskrift/er

.....
.....

Har ni ytterligare frågor ber jag er kontakta oss på nedanstående mailadresser:

Med vänliga hälsningar

Jeanette Wnuk

E-mail: guswnuje@student.gu.se

Rola Yayo

E-mail: gusyayro@student.gu.se

Raffaella Tommasi

E-mail: gustommra@student.gu.se

Kursansvarig är:

Andreas Jacobsson

E-mail: andreas.jacobsson@qu.se